

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ  
2023 • 2024

ΜΑΣΚΑ  
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΘΟΚ

ΤΕΥΧΟΣ 19  
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

# Szechwan



ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ  
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ  
ΚΥΠΡΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ  
ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ  
Μαρία Ευσταθίου, Κυριακή Αργυρού, Χριστόδουλος Ανδρέου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ  
Κυριακή Αργυρού, Χριστόδουλος Ανδρέου

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ  
Δημήτρης Πήκας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΤΗΛΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ  
Μαρίνα Μαλέν

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ  
Δημήτρης Λούτσιος

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟΥ  
Πάυλος Βρυωνίδης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ  
grafish design (Κατερίνα Τσεβά)

ΕΚΤΥΠΩΣΗ  
Τυπογραφείο Πλέτσας | Κάρδαρη

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2023 • 2024  
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΘΟΚ  
ΤΕΥΧΟΣ 19 / ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

ΜΑΣΚΑ

Φωτογραφία: ©Θεοδώρα Ιακώβου

# Περιεχόμενα

04 ΟΡΝΤΙΝΟ

07 EDITORIAL

## ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

08 *Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουάν*  
του Μπέρτολι Μπρεχτ

10 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Κώστας Σιλβέστρος

## ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ

12 *Καθαροί, πια*  
της Σάρα Κέιν

14 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Δημήτρης Αντωνίου,  
Πέτρος Γιωρκάτζης, Άντρια Ζένιου,  
Νεκτάριος Θεοδώρου, Έλενα Καλλινίκου,  
Αντρέας Κούτσουμπας, Λοΐζος Παπαγεωργίου

## ΔΡΑΣΕΙΣ 2023-2024: «ΝΕ@ ΣΕ ΕΡΗΜΟ ΝΗΣΙ»

18 *Το τέρας έρχεται*, βασισμένο στο ομώνυμο  
μυθιστόρημα του Πάτρικ Νες, εμπνευσμένο από  
μια πρωτότυπη ιδέα της Σοβόν Ντάουντ,  
σε διασκευή των Σάλι Κούκσον και Άνταμ Πεκ,  
στηριγμένο στους αυτοσχεδιασμούς  
της Original Company

20 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Νίκος Μανωλάς

## ΣΚΗΝΗ 018

22 *Ο μολυβένιος στρατιώτης*  
του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν  
σε διασκευή Άνδρης Θεοδότου

24 Εικαστική παρουσίαση / Έλενα Κατσούρη

26 Εικαστική παρουσίαση / Στέφανος Νεάρχου

## ΘΕΑΤΡΟ ΒΑΛΙΤΣΑ

28 *FAT*  
της Ζωής Αποστολίδου

30 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Ζωή Αποστολίδου

32 Έλενα Σωκράτους

## ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

34 Μια αρμαθιά κλειδιά που ξεκλειδώνουν την αλήθεια  
Αιμίλιος Χαραλαμπίδης, Αλεξία Παπαλαζάρου,  
Ανδρέας Αραούζος, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος,  
Βαλεντίνος Κόκκινος, Γεωργία Ντέτσερ,  
Ελένη Ιωάννου, Ελευθερία Σωκράτους,  
Λευτέρης Μουμιτζής, Μαρία Βαρνακκίδου,  
Μαρία Ιόλη Καρολίδου, Μαρία Φιλίππου,  
Παναγιώτης Τοφρή, Τάκης Τζαμαργιάς,  
Φώτης Αποστολίδης

50 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Αντιγόνη Παπαφίλιππου  
Τέως Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου ΘΟΚ

54 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ / Σάββας Κυριακίδης  
Τέως Καλλιτεχνικός Διευθυντής ΘΟΚ

56 ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΣΤΟΝ ΘΟΚ

58 ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΘΟΚ

59 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

## ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

### Η επίσκεψη της γηραιάς κυρίας

του Φρήντριχ Ντύρενματ  
Σκηνοθεσία: Νεόφυτος Ταλιώτης  
25.11.2023 – 27.1.2024  
Παρασκευή 20:00  
Σάββατο 20:00  
Κυριακή 18:00

### Περιοδεία

Λεμεσός, Παπίκειο Δημοτικό Θέατρο  
20.1.2024, 20:00

### Υπερτιλισμένη παράσταση

Λεμεσός  
Αγγλικά & τουρκικά  
20.1.2024

### Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουάν

του Μπέρτολτ Μπρεχτ  
Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρος  
16.2.2024 – 27.4.2024  
Παρασκευή 20:00  
Σάββατο 20:00  
Κυριακή 18:00

## ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ

### Καθαροί, πια

της Σάρα Κέιν  
Σκηνοθεσία: Ευριπίδης Δίκαιος  
26.1.2024 – 10.3.2024  
Παρασκευή 20:30  
Σάββατο 20:30  
Κυριακή 18:00

### Ανοιχτή συζήτηση μετά την παράσταση ανάμεσα σε συντελεστές και κοινό

18.2.2024

### Υπερτιλισμένες παραστάσεις

Αγγλικά & τουρκικά  
23.2.2024  
Ελληνικά  
24.2.2024

## ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΘΗΚΗΣ

### ΔΡΑΣΕΙΣ 2023-2024: «Νέ@ σε έρημο νησί»

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Ειρήνη Ανδρέου,  
Γιάννης Καραούλης, Ελένη Μολέσκη

### Το τέρας έρχεται

Βασισμένο στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Πάτρικ Νες,  
εμπνευσμένο από μια πρωτότυπη ιδέα της Σοβόν Ντάουντ,  
σε διασκευή των Σάλι Κούκσον και Άνταμ Πεκ,  
στηριγμένο στους αυτοσχεδιασμούς της Original Company  
Σκηνοθεσία: Ειρήνη Ανδρέου, Γιάννης Καραούλης  
12.11.2023 – 18.1.2024  
Σάββατο 20:30  
Κυριακή 18:00  
και καθημερινές για σχολεία

### 4.11.2023 – 9.5.2024

#### Εργαστήριο «Δημιουργώντας μια παράσταση»

Εμπυχωτές: Ειρήνη Ανδρέου, Γιάννης Καραούλης,  
Παναγιώτης Τοφή  
Κάθε Σάββατο 15:00-18:00

### 3-4.1.2024

#### Διήμερο εργαστήριο μουσικής

#### «Μελοποιώντας ένα κείμενο»

Εμπυχωτής: Δημήτρης Σπύρου (Acapella solo loop)  
Τετάρτη & Πέμπτη 3-4.1.2024, 10:00-13:00

### 2-4.2.2024

#### Τριήμερο εργαστήριο θεατρικής κίνησης

#### «Το σώμα στον χώρο, στον χρόνο, στο εδώ και τώρα»

Εμπυχωτήρια: Έλενα Αντωνίου  
Παρασκευή 2.2.2024, 16:00-19:00  
Σαββατοκύριακο 3-4.2.2024, 10:00-13:00

## ΣΚΗΝΗ 018

### Ο μολυβένιος στρατιώτης

του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν  
σε διασκευή Άνδρης Θεοδότου  
Σκηνοθεσία: Λέα Μαλένη  
29.10.2023 – 10.3.2024  
Κτίριο ΘΟΚ, Κεντρική Σκηνή – Αίθουσα «Εύης Γαβριλίδης»  
Κυριακές\* 10:30  
\*7.1.2024, 14.1.2024, 21.1.2024, 28.1.2024,  
18.2.2024, 25.2.2024  
Πρόσθετες παραστάσεις: Τετάρτη 3.1.2024 (18:00),  
Πέμπτη 4.1.2024 (18:00), Σάββατο 20.1.2024 (15:00)  
και καθημερινές για σχολεία

### Υπερτιλισμένες παραστάσεις

Αγγλικά & τουρκικά  
21.2.2024  
Ελληνικά  
28.2.2024

## ΘΕΑΤΡΟ ΒΑΛΙΤΣΑ

### FAT

της Ζωής Αποστολίδου  
Σκηνοθεσία: Έλενα Σωκράτους  
22.2.2024 - 21.4.2024  
Θέατρο Αποθήκες  
Σάββατο 24.2.2024, 18:00, 20:30  
Κυριακή 25.2.2024, 18:00  
και οργανωμένες μαθητικές για γυμνάσια και λύκεια

### Υπερτιλισμένες παραστάσεις

Ελληνικά, με διερμηνέα στη νοηματική  
24.2.2024, 18:00  
Αγγλικά & τουρκικά  
25.2.2024



Φωτογραφία: ©Παύλος Βρυωνίδης

# Editorial

Κάθε αλλαγή φέρνει κάτι καινούργιο, χωρίς να λησμονεί ό,τι ήδη κατακτήθηκε.

Ο ΘΟΚ, σε μια μεταβατική περίοδο, αποχαιρετά τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή και το Διοικητικό του Συμβούλιο. Αλλαγή σκυτάλης λοιπόν.

Καλωσορίζουμε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο στην οικογένεια του κρατικού μας θεάτρου, δημιουργούς, εργάτες μπροστά και πίσω από τη σκηνή, και εσάς, το θεατρικό κοινό μας. Ευχόμαστε να πορευτούμε μαζί με τόλμη, όραμα, δημιουργικότητα και ευαισθησία.

\* Το τεύχος της Μάσκας είναι αφιερωμένο στον εμπνευστή της, τον τέως Καλλιτεχνικό Διευθυντή του ΘΟΚ, κύριο Σάββα Κυριακίδη.

# Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουάν

του Μπέρτολτ Μπρεχτ

από  
17 Φεβρουαρίου  
2024

Σε μια απομακρυσμένη επαρχία της Κίνας, το Σετσουάν, η Σεν Τε αναμετρείται με τις αντιφάσεις της ζωής αλλά και της καθημερινότητας, στην προσπάθειά της να επιβιώσει. Οι θεοί, που ταξιδεύουν στο Σετσουάν αναζητώντας καλές και γενναιόδωρες ψυχές, εντοπίζουν την καλόκαρδη πόρνη Σεν Τε, η οποία είναι η μόνη που δέχεται να τους φιλοξενήσει. Για να την ευχαριστήσουν, της προσφέρουν χρήματα. Έχουν όμως έναν όρο: να συνεχίσει να υπηρετεί το καλό. Η Σεν Τε καταφέρνει να αγοράσει ένα μικρό καπνοπωλείο, το οποίο πολύ γρήγορα κατακλύζεται από δεκάδες συμπολίτες της και τα υπερβολικά αιτήματά τους. Της ζητούν όλο και περισσότερα. Τόσο πολλά, μάλιστα, ώστε αναγκάζεται, προκειμένου να κρατήσει το μαγαζί της όρθιο, να επινοήσει ένα άλλο πρόσωπο. Πλάθει, λοιπόν, το αντίθετό της και μεταμορφώνεται στον «ξάδερφό» της, τον στυγνό επιχειρηματία Σούι Τα. Όμως πόσο θα αντέξει αυτόν τον διχασμό;

Πρόκειται για μια «θεατρική παραβολή», κατά τον συγγραφέα της, γραμμένη κατά το διάστημα 1926 -1941, που μοιάζει σήμερα εξίσου επίκαιρη και ιδεολογικά ισχυρή. Πώς συνδυάζει κανείς την καλοσύνη με τη σκληρότητα της πραγματικότητας, την ψυχική γαλήνη με την κοινωνική και ηθική κατάρπωση, και πώς μπορεί, τελικά, να ζήσει μέσα σε μια κοινωνία που δεν θα του επιβάλλει να φορέσει μια μάσκα για να επιβιώσει;

Ο σκηνοθέτης Κώστας Σιλβέστρος διεισδύει στο μπρεχτικό σύμπαν για να παρουσιάσει μια παράσταση εμπνευσμένη από το ιδεώδες του κορυφαίου συγγραφέα και ποιητή. Πρόθεσή του είναι να αφηγηθεί μια ιστορία με απήχηση στον σημερινό κόσμο, μέσα από την ενέργεια και τον παλμό ενός πολυφωνικού συνόλου εμπειρών και νεότερων ηθοποιών, με τον Αντώνη Κατσαρή και τον Σπύρο Σταυρινίδη στους ρόλους των θεών. Σεν Τε – Σούι Τα η Μαρίνα Αργυρίδου.

Μετάφραση: Άννη Κολτσιδοπούλου, Σκηνοθεσία: Κώστας Σιλβέστρος, Σκηνικά: Μαρίνα Παρτζίλη, Κοστούμια: Κωνσταντίνα Ανδρέου, Μουσική: Θεοδωρής Οικονόμου, Κίνηση-Χορογραφία: Παναγιώτης Τοφής, Επιμέλεια στίχων: Σταύρος Σταύρου, Μουσική διδασκαλία: Κωνσταντίνος Ανδρονίκου, Σχεδιασμός φωτισμών: Γεώργιος Κουκουμάς, Βοηθός σκηνοθέτη: Ειρήνη Ανδρονίκου, Βοηθός σκηνογράφου-ενδυματολόγου: Ιφιγένεια Αβραάμ

Παίζουν: Μαρίνα Αργυρίδου, Γιώργος Αναγιωτός, Γιώργος Ευαγόρου, Άνθη Κάσινου, Αντώνης Κατσαρής, Σάββας Μενοίκου, Γιάννης Μπισμπικόπουλος, Οησιφόρος Οησιφόρου, Σπύρος Σταυρινίδης, Πέννυ Φοινίρη, Μαρίλια Χαριδήμου, Γιολάντα Χριστοδούλου, Βαρβάρα Χριστοφή

Συμμετέχει: Σάββας Παϊσίου

#### Παραστάσεις

Λευκωσία: Κεντρική Σκηνή – Αίθουσα «Εύης Γαβριλίδης» και σε περιοδεία

**ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΚΑΤΕΒΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΘΕΟΙ  
ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΝΑ ΜΟΙΡΑΣΟΥΝ  
ΓΕΛΑΣΤΟΙ ΣΕ ΑΦΘΟΝΙΑ  
ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ;**

# Ο καλός άνθρωπος του Σε Τσουάν

Κώστας Σιλβέστρος

**Τι σημαίνει άραγε «καλό»;  
Τι σημαίνει να είσαι απόλυτα καλός;  
Υπάρχει απολυτότητα στην καλοσύνη;  
Κι αν υπάρχει, μπορεί να υπάρξει σήμερα  
ή είναι αναπόφευκτο να φοράμε και το κακό μας  
προσωπείο για να επιβιώσουμε;**

**Ποια ανάγκη σας ώθησε να ανεβάσετε σήμερα αυτό το έργο;**

Η ανάγκη αναζήτησης του καλού σε έναν κόσμο διεφθαρμένο. Αυτό είναι ένα από τα βασικά ζητήματα του έργου το οποίο με έκανε να θέλω να καταπιαστώ με το συγκεκριμένο κείμενο. Τι σημαίνει άραγε «καλό»; Τι σημαίνει να είσαι απόλυτα καλός; Υπάρχει απολυτότητα στην καλοσύνη; Κι αν υπάρχει, μπορεί να υπάρξει σήμερα ή είναι αναπόφευκτο να φοράμε και το κακό μας προσωπείο για να επιβιώσουμε;

**Μέσα από τα έργα του ο Μπρεχτ αναπτύσσεται η φιλοσοφία του περί επικού θεάτρου (μέθοδος της αποστασιοποίησης, αφηγηματικός λόγος, απεύθυνση στο κοινό, θέατρο μέσα στο θέατρο κ.ά.). Ποια στοιχεία θα διατηρήσετε στη σκηνική μεταφορά του έργου;**

Όσα μπρεχτικά στοιχεία δίνει το έργο, τα κράτσα. Δεν θα με ενδιέφερε να κάνω Μπρεχτ, αν ήθελα να αφαιρέσω την ταυτότητά του. Μέσω της αποστασιοποίησης, γίνεται συνεχής υπενθύμιση στον θεατή ότι βρίσκεται στο θέατρο και βλέπει μια ιστορία. Αυτό του δίνει τη δυνατότητα να πάρει την ανάλογη απόσταση από τα δρώμενα και να ενεργοποιήσει την κριτική του σκέψη. Είναι το έργο του Μπρεχτ με τις μεγαλύτερες απευθύνσεις στο κοινό και αυτό μου αρέσει ιδιαίτερα. Πέρα από τα στοιχεία που αναφέρετε πιο πάνω, ένα ιδιαίτερο στοιχείο του Μπρεχτ που μου αρέσει είναι η παντομίμα, η οποία υπάρχει σε συγκεκριμένα σημεία ως σκηνοθετική οδηγία και την οποία κράτσα.

**Ο Μπρεχτ δεν δίνει λύση στο τέλος του έργου. Εσείς έχετε προσπαθήσει να δώσετε τη δική σας απάντηση;**

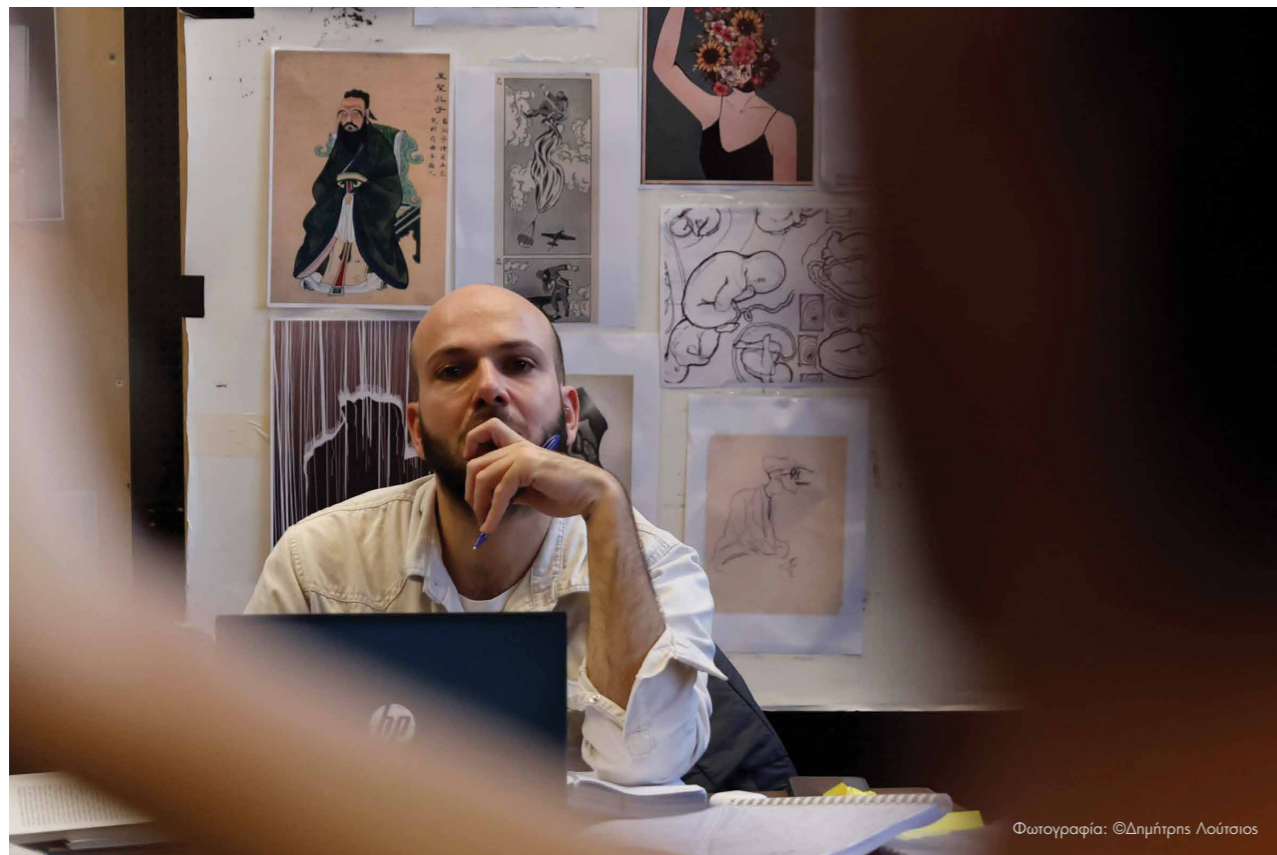
Φυσικά και προσπαθώ να δώσω την δική μου απάντηση. Αυτό ακριβώς ζητάει ο Μπρέχτ. Να προσπαθήσουμε να δώσουμε ο καθένας τη δική του απάντηση χωρίς να περιμένουμε να μας την δώσει αυτός. Τελειώνει το έργο με ένα ερωτηματικό για το κατά πόσον πρέπει να υπάρχει για τον άνθρωπο τέλος καλό. Εγώ θα πω ότι ναι, πρέπει να υπάρχει ένα καλό τέλος για όλους τους ανθρώπους και τότε θα αναρωτηθώ ξανά τι σημαίνει «καλό» για τον καθένα μας αλλά και τι σημαίνει «τέλος» και θα ξαναπιάσω το έργο από την αρχή.

**Αν θεωρήσουμε ότι κάθε νέα δουλειά είναι και μια νέα ανακάλυψη, ποιοι νέοι καλλιτεχνικοί δρόμοι σας αποκαλύφθηκαν;**

Σίγουρα, το να μπαίνεις βαθύτερα στον κόσμο του Μπρεχτ είναι μια διαδικασία γεμάτη ανακαλύψεις και αποκαλύψεις. Μέρος αυτής της διαδικασίας ήταν και ένα ταξίδι που έκανα στο Βερολίνο για να επισκεφθώ το σπίτι όπου έζησε ο συγγραφέας τα τελευταία χρόνια της ζωής του, στον πάνω όροφο του οποίου βρίσκεται το αρχείο του. Επισκέφθηκα επίσης για πρώτη φορά το Berliner Ensemble. Παίρνοντας όλες αυτές τις «μυρωδιές», αισθάνθηκα ότι επανασυνδέθηκα με ένα θέατρο με ιδεολογικές αξίες, που έχει στον πυρήνα του τον άνθρωπο ως πρωτίτως ενεργό πολιτικό ον. Τις γενικότερες αποκαλύψεις, βέβαια, από όλη αυτή την εμπειρία δεν είμαι σε θέση να τις συντάξω ακόμα, αφού η διαδικασία βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Συνήθως αντιλαμβάνομαι πράγματα που αποκαλύφθηκαν σε μια δουλειά όταν έχω προχωρήσει πια στην επόμενη.

**Προσπαθήστε να μας μεταφέρετε στον κόσμο της παράστασής σας. Ποια στοιχεία καθορίζουν τη σκηνοθετική σας προσέγγιση (μουσική, κίνηση, σκηνικά, κοστούμια, αισθητική);**

Πιστεύω ότι οι μεγάλες ιδέες πρέπει να λέγονται απλά. Είχα πάρει λοιπόν την απόφαση από νωρίς, σύμφωνα και με τους μπρεχτικούς κώδικες, ότι το σκηνικό πρέπει να είναι απλό και οι προθέσεις του ξεκάθαρες. Επιθυμούσα επίσης την έντονη παρουσία βιομηχανικού στοιχείου, και έτσι καταλήξαμε στο μέταλλο. Μεταλλικά πλαίσια τοποθετημένα έτσι ώστε να παραπέμπουν στην πόλη του Σε Τσουάν θα συνιστούν το βασικό σκηνογραφικό στοιχείο, τα οποία, χάρη στον απίστευτα μελετημένο χειρισμό του κινησιολόγου μας Παναγιώτη Τοφή, θα δημιουργούν τους διάφορους χώρους όπου εκτυλίσσεται το έργο. Τα γήινα χρώματα των κοστούμιών θα μας δώσουν την αίσθηση της φθοράς των πρώων. Η υπέροχη μουσική του Θεόδωρου Οικονόμου θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην παράσταση, αφού τα τραγούδια που προτείνει ο Μπρεχτ θα τραγουδηθούν ζωντανά. Επικεντρώθηκα στο σημαντικότερο κομμάτι μιας παράστασης: στην υποκριτική δουλειά και κυρίως στην επικοινωνία μεταξύ των ηθοποιών επί σκηνής, αλλά και στην επικοινωνία τους με το κοινό. Ευτύχησα μάλιστα να έχω μια ομάδα συντελεστών που ο καθένας και η καθεμία τους δίνει το καλύτερο δυνατό στον άλλο.



Φωτογραφία: ©Δημήτρης Λούτσιος

# ΑΓΑΠΑ ΜΕ Ή ΣΚΟΤΩΣΕ ΜΕ.



# Καθαροί, πια

της Σάρα Κέιν

από  
26 Ιανουαρίου  
2024

Σε έναν περικλειστο χώρο, έξι πρόσωπα υποβάλλονται σε βασανιστήρια υπό το σαδιστικό βλέμμα ενός γιατρού. Σχέσεις εξουσίας και υποταγής που ανοίγουν πληγές και τσακίζουν σώματα και ψυχές. Ένα τραυματικό περιβάλλον όπου η οποιαδήποτε απόπειρα ερωτικής εκδήλωσης είναι καταδικασμένη να αποτύχει. Κραυγές αγάπης σε απόλυτο αδιέξοδο, που καλύπτονται από φόβους και παρμορφωμένα συναισθήματα.

Το *Καθαροί, πια* γράφτηκε το 1998 και είναι το τρίτο στη σειρά από τα πέντε αποκαλυπτικά θεατρικά έργα της Σάρα Κέιν, μίας από τις πιο αμφιλεγόμενες προσωπικότητες της σύγχρονης βρετανικής δραματουργίας. Ένα μοναδικό παράδειγμα φραστικής σκληρότητας, εικονοκλαστικής δράσης και πολιτικού στοχασμού, που καταδεικνύει με καταγγελτική ορμή τους μηχανισμούς καταπίεσης και ελέγχου των κοινωνικών θεσμών και φορέων εξουσίας, που προσπαθούν να υπονομεύσουν και, εντέλει, να εξαλείψουν κάθε δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης.

Μετάφραση: Τζένη Μαστοράκη, Σκηνοθεσία: Ευριπίδης Δίκαιος, Σκηνικά-Κοστούμια: Γιώργος Γιάννου, Μουσική-Σχεδιασμός ήχου: Γιάννης Χριστοφίδης, Κίνηση: Έλενα Αντωνίου, Σχεδιασμός φωτισμών: Γεώργιος Κουκουμάς, Βοηθός σκηνοθέτη: Μιχάλης Κολοκοτρώνης, Σχεδιασμός-Κατασκευή μηχανικών εφέ: Χριστόδουλος Μαρτάς

Παίζουν: Δημήτρης Αντωνίου, Πέτρος Γιωρκάτζης, Άντρια Ζένιου, Νεκτάριος Θεοδώρου, Έλενα Καλλινίκου, Αντρέας Κούτσουμπας, Λοΐζος Παπαγεωργίου

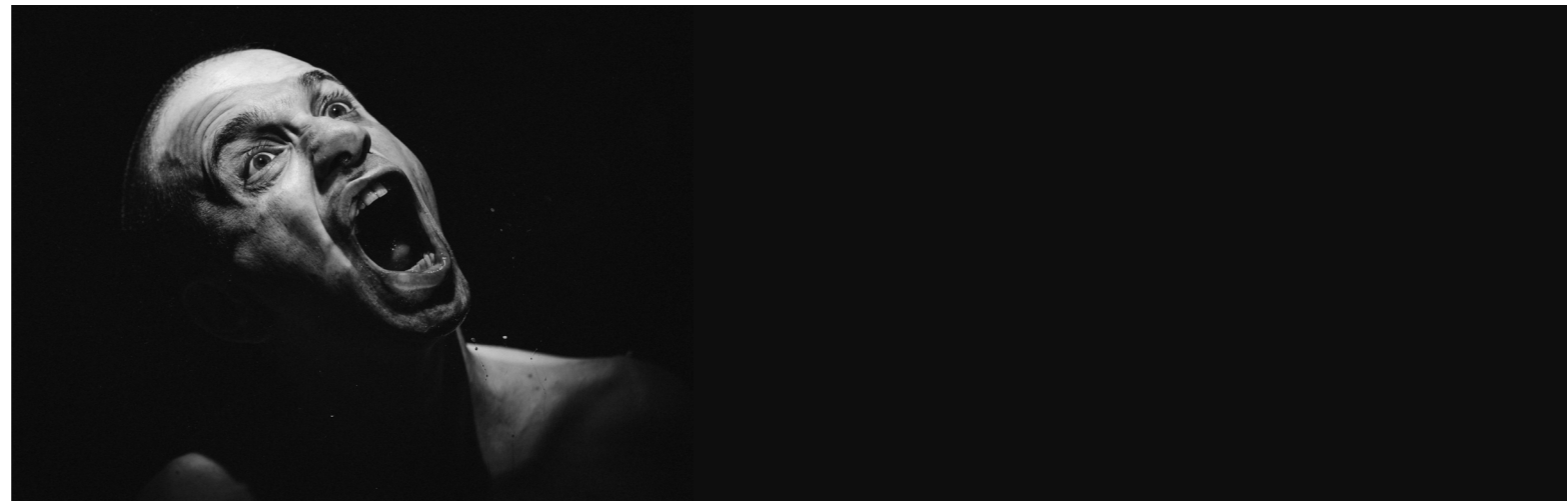
**Παραστάσεις**  
**Λευκωσία:** Νέα Σκηνή  
και σε περιοδεία

*Η παράσταση περιέχει σκληρή γλώσσα, σκηνές βίας, γυμνό και προσομοίωση ερωτικών πράξεων. Απαγορεύεται αυστηρά η είσοδος σε θεατές κάτω των 18 ετών.*

«Στο *Καθαροί, πια* δεν πεθαίνει η αγάπη, αλλά είναι μία τελευταία σανίδα σωτηρίας», αναφέρει σε μια συνέντευξή της η Σάρα Κέιν. Υπάρχει αυτή η σανίδα σωτηρίας για τους χαρακτήρες; Και, αν ναι, πώς προσδιορίζεται στο έργο;



14



15

Τίνκερ: ένα τρανταχτό κοινωνικοπολιτικό παράδειγμα προς αποφυγήν. Σαδιστής, ηδονοβλεψίας, άκρως ακοιποϊπτικός, εξουσιολάγνος, σάπιος, βασιανιστής κι άλλους τόσους χαρακτηρισμούς εντόπισα κατά τη διάρκεια της μελέτης μου. Στις πρόβες συνειδητοποίησα ότι ο Τίνκερ είναι ο χαρακτήρας που ποτέ του δεν πήρε αγάπη, προφανώς, αδυνατώντας, κατ' επέκταση, να δώσει και αγάπη. Η θέση ισχύος τον καθιστά κυρίαρχο στη μικροκοινωνία του έργου μας. Συναισθηματικά ανάπηρος, ακρωτηριάζει κάθε προσπάθεια για αγάπη και συγχώρεση, προβαίνει σε βίαιες αλλαγές ταυτότητας και, τέλος, βαφτίζει τη γυναίκα της καμπίνας του *reer show* «Γκρέις». Η μοναδική ύπαρξη στο έργο που αντιστάθηκε και δεν υποχώρησε στη δική του ανάγκη: να την κατακτήσει. Η τελευταία του σκηνή ολοκληρώνεται με μια άταλη σεξουαλική συνουσία του με την Γκρέις, οδηγώντας τη σχέση αυτή σε έναν φαύλο κύκλο υποκρισίας και ανύπαρκτης αγάπης. Η αγάπη χαρακτηρίζεται από έντονη στοργή, ευγένεια, συμπόνια και προσωπική αφοσίωση. Υποθετικά, για τους υπόλοιπους χαρακτήρες η αγάπη δεν πεθαίνει, αλλά είναι μια τελευταία σανίδα σωτηρίας. Προσωπικά, δεν μπόρεσα να εντοπίσω κανένα ίχνος αγάπης μέχρι και σήμερα. Δεν ξέρω αν μέχρι το τέλος των παραστάσεων ανακαλύψω τη δική του σανίδα σωτηρίας...

**Δημήτρης Αντωνίου**

Ο Γκράχαμ στο έργο δεν υπάρχει· αν ξεκινήσουμε απ' αυτό. Ο Γκράχαμ *υφίσταται* στο έργο μέσω των παραισθήσεων της αδελφής του, της Γκρέις, λέει σε μια άλλη συνέντευξή της η συγγραφέας. Οι μόνες πληροφορίες που μπορούμε να αντλήσουμε απευθείας από τον χαρακτήρα τον ίδιο σε ενεστώτα χρόνο είναι σε μία και μόνο σκηνή του αριστουργήματος της Σάρα Κέιν, την εναρκτήρια. Η μετέπειτα πορεία του χαρακτήρα είναι, σύμφωνα με την από κοινού ανάγνωση με τον σκηνοθέτη και, κατ' επέκταση, με την ομάδα, ακριβώς να αποτελέσει αυτός τη σανίδα σωτηρίας της αδελφής του. Χρησιμοποιείται από την ίδια την Γκρέις ως «επι-σκέπτης» της, για να την οδηγήσει να ξεπεράσει τον σκόπελο που αντιμετωπίζει. Εμείς οι θεατές βλέπουμε στην ουσία ένα φάντασμα. Ένα αποκύημα.

Η ανάγκη της Γκρέις και η προσδοκία της υλοποιούνται. Χωρίς όμως τη φυσική παρουσία του Γκράχαμ. Χωρίς καμία απτή βοήθεια. «Άρα πώς αποτελεί σανίδα σωτηρίας;» θα αναρωτηθεί κανείς. Φανερώνεται λοιπόν στην αδελφή του καιρό μετά τον θάνατό του, μήνες, όταν εκείνη πια είναι έτοιμη να τον αντιμετωπίσει. Και φανερώνεται καθαρός πια. Με τη μετά θάνατον παραδοχή του και αποδοχή του εαυτού του απέναντί της, βλέπουμε πώς της δίνει τη δύναμη να αντιμετωπίσει την αλήθεια που φωνάζει μέσα της. Η οποία δεν είναι αποδεκτή. Οι ενοχές στριγκλίζουν καθώς στρίβουν στους νευρώνες του εγκεφάλου της με ιλιγγιώδη ταχύτητα, και ο μόνος που μπορεί να τη βοηθήσει είναι ο Γκράχαμ. Και το πράττει χωρίς αντάλλαγμα, κυριολεκτικά.

Η ανιδιοτελής αγάπη μεταξύ αδελφών είναι για μένα τόσο θεμελιωδώς δεδομένη, που οτιδήποτε άλλο μου φαίνεται αστειό. Γελάω. Η καπετάνισσα Σάρα Κέιν δείχνει την πορεία ένωσης των Γκράχαμ και Γκρέις με μοναδικό τρόπο. Τούτου λεχθέντος, η αγάπη στο έργο δεν πεθαίνει. Μετουσιώνει.

**Πέτρος Γιωρκάτζης**

Θαρρώ πως η Γκρέις γι' αυτή την υπέρτατη αγάπη, την τελευταία σανίδα σωτηρίας, επιλέγει να σκοτώσει εαυτόν, να αλλάξει ακόμα και το σώμα της, ώστε να ζήσει ο αδελφός της. Κι όπως λέει και η ίδια η Κέιν στο *Λαχταρώ*: «Μόνο η αγάπη μπορούσε να με σώσει κι η αγάπη με κατέστρεψε».

**Άντρια Ζένιου**





Ο Ροντ θέλει να ζει στο τώρα, να δεσμεύεται ολοκληρωτικά στη στιγμή, χωρίς μελλοντικές υποσχέσεις που δεν μπορεί να τηρήσει. Το «για πάντα» δεν είναι τίποτε άλλο γι' αυτόν παρά μια κάλπικη υπόσχεση. Αυτό όμως που δεν συνειδητοποιεί, παρά μόνο στο τέλος, όπου γίνεται η ουσιαστική του μετατόπιση, είναι πως το «για πάντα» ταυτίζεται με το «τώρα». Διότι όταν αγαπάς με κάθε σου κύτταρο τον άλλο, του δίνεις χώρο να υπάρξετε μαζί, από στιγμή σε στιγμή, μέχρι όσο αυτό κρατήσει. Η κάθε στιγμή εμπεριέχει μία αιωνιότητα. Η πραγματική, ουσιαστική αγάπη του για τον Καρλ τον συνταράζει όταν καταλύσει τον εγωισμό του και ανακαλύψει τον εαυτό του. Θυσιάζεται βιώνοντας τη σωτήρια και μεταμορφωτική δύναμη της αγάπης, ενώ συνειδητοποιεί την πραγματική απελευθέρωση της ύπαρξής του.

**Νεκτάριος Θεοδώρου**

Η σανίδα σωτηρίας για τη Γυναίκα είναι η ταυτότητα που της προσδίδει ο Τίνκερ. Η Γυναίκα δεν έχει όνομα. Το να μην έχεις ταυτότητα είναι πολύ σκληρό, γιατί συνεπάγεται ότι δεν έχεις προσωπικότητα, ότι δεν έχεις ιστορία. Ο Τίνκερ την ονομάζει Γκρέις και αυτή το δέχεται. Η σανίδα σωτηρίας της είναι οι ακόλουθες φράσεις:

ΓΥΝΑΙΚΑ: Είσαι εδώ;  
 ΤΙΝΚΕΡ: Ναι.  
 ΓΥΝΑΙΚΑ: Τώρα.  
 ΤΙΝΚΕΡ: Ναι  
 ΓΥΝΑΙΚΑ: Μαζί μου.  
 ΤΙΝΚΕΡ: Ναι.  
 ΤΙΝΚΕΡ: Πώς σε λένε;  
 ΓΥΝΑΙΚΑ: Γκρέις.

**Έλενα Καλλινίκου**



Η αγάπη είναι η μόνη σανίδα σωτηρίας στο *Καθαροί, πια*, κατά τη γνώμη μου. Για να κερδίσεις εκείνη την απόλυτη αγάπη, χρειάζεται να περάσεις πολλά. Ο Καρλ, ακόμα κι αν του κόβουν τη γλώσσα, βρίσκει άλλους τρόπους να εκφράσει την αγάπη του. Κι αν του κόβουν τα χέρια, κάπως αλλιώς θα προσπαθήσει, δεν θα τα παρατήσει ποτέ. Για να ακούσει εκείνο που του λέει ο Ροντ πριν από τον θάνατό του: «Εγώ θα σ' αγαπάω για πάντα. Εγώ ποτέ δεν θα σε προδώσω. Εγώ ποτέ δεν θα σου πω ψέματα». Και τελικά να συναντηθούν έστω για μία στιγμή. Μία στιγμή παντοτινή. Η αγάπη είναι η μόνη μας ελπίδα σε αυτόν τον όλο βία κόσμο. Η ανάγκη του Καρλ να δώσει και να πάρει αγάπη από τον Ροντ γίνεται τόσο επιτακτική, που είναι σχεδόν αδύνατο να μην εκπληρωθεί. Το αίτημα του Καρλ για συγχώρεση κάνει αυτή την ανάγκη ακόμα πιο δυνατή.

**Ανδρέας Κούτσουμπας**

Η αγάπη είναι το μοναδικό πράγμα που τους έχει απομείνει. Για τον Ρόμπιν, που είναι ακόμα έφηβος –σημαντικό στοιχείο για τον χαρακτήρα–, η αγάπη που αισθάνεται για την Γκρέις παίρνει μια ασαφή διάσταση μέσα του, είναι μπερδεμένη, θολή και πρωτόγνωρη. Δεν μπορείς να προσδιορίσεις αν είναι ερωτική ή αν είναι η αγάπη που νιώθει ένα παιδί για τη μητέρα του. Όλοι οι ήρωες στο έργο αναζητούν απελπισμένα την αγάπη. Η απελπισία του Ρόμπιν τον οδηγεί στην ακραία απόφαση της αυτοκτονίας. Όπως αναφέρει η Σάρα Κέιν άλλωστε: «Αν θέλεις να γράψεις για τον ακραίο έρωτα, πρέπει να το κάνεις με ακραίο τρόπο, αλλιώς δεν σημαίνει τίποτα».

**Λοΐζος Παπαγεωργίου**



**ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ  
ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΙΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ...  
ΟΤΑΝ ΤΙΣ ΑΦΗΝΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ,  
ΠΟΙΟΣ ΞΕΡΕΙ ΤΙ ΧΑΟΣ  
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΟΥΝ;**

# Το τέρας έρχεται

**Βασισμένο στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Πάτρικ Νες,  
εμπνευσμένο από μια πρωτότυπη ιδέα  
της Σοβόν Ντάουντ, σε διασκευή  
των Σάλι Κούκσον και Άνταμ Πεκ,  
στηριγμένο στους αυτοσχεδιασμούς της Original Company**

από  
**12 Νοεμβρίου  
2023**

Από τότε που η μητέρα του ξεκίνησε τη θεραπεία, ο δεκατρίαχρονος Κόνορ Ο' Μάλλεϋ φοβάται τη νύχτα και τους εφιάλτες της. Σχεδόν κάθε βράδυ, επτά λεπτά μετά τα μεσάνυχτα, τον επισκέπτεται ένα τέρας με τη μορφή ενός ίταμου, ενός αρχαίου δέντρου, για να του διηγηθεί τρεις ιστορίες. Για τον Κόνορ, όμως, ο πραγματικός εφιάλτης εκτυλίσσεται καθημερινά: η μητέρα του δίνει μάχη με τον καρκίνο, η γιαγιά του είναι αρκετά παρεμβατική, ο πατέρας του έχει γίνει ένας ξένος, ενώ ο ίδιος εκφοβίζεται από τους συμμαθητές του. Καθώς χάνεται μέσα στις διηγήσεις του τέρατος, ο Κόνορ συνειδητοποιεί ότι ο πραγματικός του δαίμονας είναι η δική του αλήθεια, μια αλήθεια που βρίσκεται βαθιά μέσα του.

*Το τέρας έρχεται* είναι μια δυνατή ιστορία που συνδυάζει την απλότητα με το βάθος, την οδύνη με την αισιοδοξία. Μια ιστορία που θέτει καίρια, επιτακτικά ερωτήματα, τόσο από την οπτική του εφήβου όσο και απ' αυτήν του ενήλικα, τα οποία συνδέονται με σημαντικά στάδια της ζωής ενός ανθρώπου. Πρωτίστως καταδεικνύει ότι η εφηβεία είναι από μόνη της μια δύσκολη περίοδος και η απώλεια συνιστά συχνά ένα οριακό βίωμα για να μπορέσει ένας έφηβος να το διαχειριστεί. Χρειάζεται, όμως, κάποιος να τον ακούσει, προκειμένου να κατανοήσει και να αντιμετωπίσει αυτό το συναίσθημα.

Το συγκλονιστικό νεανικό μυθιστόρημα του Αμερικανού συγγραφέα Πάτρικ Νες, το οποίο εκδόθηκε το 2011, διασκευάστηκε για το θέατρο έντεκα χρόνια αργότερα για λογαριασμό του Old Vic Theatre από τους δημιουργούς Σάλι Κούκσον και Άνταμ Πεκ, σε δημιουργική σύμπραξη με τον θίασο. Η Ειρήνη Ανδρέου και ο Γιάννης Καραούλης διαβάζουν με έγνοια το κείμενο για να υλοποιήσουν ένα σκηνικό εγχείρημα που διαπραγματεύεται το πέρασμα από την πραγματικότητα στη φαντασία. Η δημιουργική ομάδα και οι ηθοποιοί φιλοδοξούν να δώσουν φωνή στο ψυχικό τοπίο του νεαρού ήρωα, όπου κατοικούν ο φόβος, ο θυμός, η θλίψη, η απομόνωση, αλλά και η εγγύτητα, η κατανόηση, η αναγνώριση.

Μετάφραση-Δραματοουργία: Ελένη Μολέσκη, Σκηνοθεσία: Ειρήνη Ανδρέου, Γιάννης Καραούλης, Σκηνικά-Κοστούμια: Ελένη Ιωάννου, Μουσική σύνθεση-Σχεδιασμός ηχητικού περιβάλλοντος: Λευτέρης Μουμιτζής, Κίνηση: Φωτεινή Περδικάκη-Hamilton Monteiro, Σχεδιασμός βιντεοπροβολών: Άννα Φωτιάδου, Σχεδιασμός φωτισμών: Γεώργιος Κουκουμάς

Παίζουν: Στέλιος Ανδρονίκου, Ιάσωνας Ασημακόπουλος, Γιώργος Κυριάκου, Νίκος Μανωλάς, Ιωάννα Παπαμιχαλοπούλου, Αντρέας Πατσιάς, Μέλανη Στέλιου, Άννη Χούρη

Η παράσταση συνοδεύεται από εκπαιδευτικό οδηγό και εικαστική έκθεση με τίτλο «Εικονογραφώντας την παράσταση», με τη συμμετοχή εφήβων καλλιτεχνών και τη συνεργασία των εικαστικών Ελίζας Πιερή, Μαρίας Ιωάννου, Νικολέττας Παπαμιχαήλ και Παντελή Νικολάου.

Παραστάσεις  
Λευκωσία: Θέατρο Αποθήκες ΘΟΚ (και για σχολεία)

**Δεν ξέρω πόσο εύκολο  
είναι να σβήσει  
το τραύμα.  
Μακάρι να ήταν.  
Ίσως ξεθωριάζει  
ή μετασχηματίζεται,  
αλλά πάντα αφήνει  
ένα σημάδι.**

**Το τέρας έρχεται είναι η πρώτη σας  
επαγγελματική δουλειά στο θέατρο.  
Πώς θα περιγράφατε αυτή την εμπειρία;**

Ήταν πράγματι μια ξεχωριστή πρώτη εμπειρία αυτό το ταξίδι – από πολλές απόψεις. Μετά τη σχολή, αυτό που πραγματικά ήθελα ήταν να συνεχίσω να είμαι δημιουργικός, και ήταν μεγάλη τύχη η συνάντησή μου με το συγκεκριμένο έργο και τους συγκεκριμένους ανθρώπους. Ο Γιάννης Καραούλης, η Ειρήνη Ανδρέου και η Ελένη Μολέσκη μας καθοδήγησαν με συγκινητικό σεβασμό και αγάπη στις πρόβες. Δημιουργήθηκε έτσι ένα περιβάλλον ασφάλειας όπου ηθοποιοί και συντελεστές νιώθαμε ελεύθεροι να εκφραστούμε και να συνομιλήσουμε, με κοινό στόχο να αφηγηθούμε την ίδια ιστορία.

## Το τέρας έρχεται

Νίκος Μανωλάς

**Τι είναι αυτό που λυτρώνει τον Κόνορ;  
Από πού αντλεί δύναμη για να συνεχίσει;  
Το τραύμα άραγε σβήνει ποτέ;**

Τον λυτρώνει η αλήθεια! Είτε πρόκειται για την αλήθεια που οι άλλοι οφείλουν να του επικοινωνήσουν, είτε πρόκειται για την έκφραση της δικής του αλήθειας. Τον λυτρώνει ότι καταφέρνει στο τέλος, με πολύ κόπο, να αρθρώσει τη δική του αλήθεια, χωρίς να φοβάται αν και πώς θα τον κρίνουν οι άλλοι.

Είναι ανακουφιστικό να ξέρουμε ότι θα μας ακούσουν οι άλλοι και θα μας καταλάβουν, ότι δεν θα κριθούμε για ό,τι νιώθουμε! Είναι εντάξει να νιώθουμε θυμό, είναι εντάξει να νιώθουμε φόβο ή λύπη και είναι εντάξει, στην τελική, να μην ξέρουμε πως να τα διαχειριστούμε. Ο Κόνορ βλέπει τη μητέρα του να αλλάζει, όμως η σύνδεσή τους και η αγάπη τους δεν μπορούν να αλλάξουν. Η πίστη στην αγάπη και στην ελπίδα είναι μια μορφή δύναμης. Δύναμη είναι, επίσης, ότι έρχεται αντιμέτωπος με τους εφιάλτες του, δεν τους κρύβει κάτω απ' το κρεβάτι, στέκεται μπροστά τους, τους ακούει, τους πολεμάει και βγαίνει πιο δυνατός και θαρραλέος.

Δεν ξέρω πόσο εύκολο είναι να σβήσει το τραύμα. Μακάρι να ήταν. Ίσως ξεθωριάζει ή μετασχηματίζεται, αλλά πάντα αφήνει ένα σημάδι.

Πρώτη φορά ταξίδευα στην Κύπρο, πρώτη φορά ταξίδευα με αεροπλάνο, πρώτη φορά μακριά από το σπίτι, την οικογένειά μου και τους φίλους μου, πρώτη μου δουλειά ως επαγγελματίας, πρώτος ρόλος που κλήθηκα να διερευνήσω και να ερμηνεύσω. Αναπόφευκτα, η πρόβα, το θέατρο και η ομάδα μας έγιναν το σπίτι και η οικογένειά μου. Είμαι τόσο ευγνώμων για την απλόχερη αυτή φιλοξενία που συνόδευε την εμπειρία μου, γι' αυτή την «αγκαλιά». Θα μείνουν στην καρδιά μου λοιπόν ο Γιάννης, η Ειρήνη, η Ελένη, η Ελένη Ι., ο Λευτέρης, η Φωτεινή, ο Hamilton, η Άννα, ο Γιώργος, ο Αντρέας (που τον διπλοευχαριστώ, καθώς μου άνοιξε το σπίτι του), ο Στέλιος, ο Ιάσωνας, ο Γιώργος, η Ιωάννα, η Μέλανη και η Άννη.

**Μέσα από ποιες διεργασίες χρειάστηκε να περάσετε ως ηθοποιός για να ενσαρκώσετε έναν έφηβο που βιώνει τον πόνο και την απώλεια;**

Ο Κόνορ είναι 13 χρονών. Είναι ένα αγόρι στην εφηβεία. Δεν έχουν περάσει και πολλά χρόνια από τότε που άφησα πίσω μου αυτή τη θολή και μετέωρη φάση της δικής μου εφηβείας. Συνειδητοποίησα, όμως, ότι δυσκολεύτηκα να με θυμηθώ σε αυτή την ηλικία, ή μάλλον δυσκολεύομαι ακόμα και τώρα να καταλάβω τον έφηβο Νίκο. Κράτησα, ωστόσο, αυτό το αποτύπωμα στην προσπάθειά μου να προσεγγίσω τον Κόνορ, να τον καταλάβω. Να τον γνωρίσω μέσα από τις αντιδράσεις του, παρατηρώντας την ορμητικότητά του, η οποία είναι εγκλωβισμένη πολλές φορές μέσα στην εσωστρέφειά του. Η καταπιεσμένη έκφραση των συναισθημάτων του, η αθωότητά του, η ευαίσθητη στιγμή στην οποία βρίσκεται, το bullying από τους συμμαθητές του, όλα αυτά με συγκίνησαν, με προβλημάτισαν και με πείσμωναν. Έπρεπε η φωνή αυτού του παιδιού να ακουστεί.

Όλοι έχουμε αναφορές ή βιώματα πόνου και απώλειας. Η ουσία είναι να τα απαντάμε κατάματα, όπως αποφασίζει να κάνει ο Κόνορ στο τέλος του έργου, και να τα αποδεχόμαστε. Με τη βοήθεια των σκηνοθετών μου, η προσωπική μου διαδρομή στις πρόβες συνάντησε τη διαδρομή του Κόνορ εκεί που η παιδική αθωότητα, το θάρρος και η γενναιότητα σου μαθαίνουν να μη φοβάσαι τη ζωή, να μη φοβάσαι τους φόβους σου.

**Πιστεύετε ότι υπάρχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στο είδος που ονομάζουμε «εφηβικό θέατρο»; Ποια είναι η ανταπόκριση του εφηβικού κοινού και πώς την εισηράπτετε;**

Για να είμαι ειλικρινής, δυσκολεύτηκα στην αρχή να κατανοήσω τι χαρακτηρίζει το εφηβικό θέατρο. Το είχα στο μυαλό μου σαν παιδική παράσταση, αλλά τελικά έκανα λάθος. Όταν έμαθα από τον Γιάννη ότι θα κινηθούμε κυρίως εντός του συγκεκριμένου πλαισίου, τον ρώτησα αμέσως τι σημαίνει «εφηβικό θέατρο» για εκείνον, καθώς ο ίδιος έχει ασχοληθεί και επενδύσει πολύ σε αυτό. Μου απάντησε ότι το βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι το κείμενο λέγεται μέσα από έναν έφηβο και όχι απαραίτητα και μόνο για το εφηβικό κοινό. Σκοπός του, απ' ό,τι συμπεραίνω και από τις αντιδράσεις του κοινού, είναι καταρχήν να ακουστεί.

Πιστεύω ότι ένα χαρακτηριστικό που βοηθάει σε αυτό είναι ο «ενήλικος» τρόπος και κώδικας που από επιλογή απευθύνεται το κείμενο στα παιδιά. Ύστερα από συζητήσεις με τα περισσότερα σχολεία που ήρθαν, είμαι σίγουρος πλέον ότι και αυτό τους είναι βοηθητικό για να καταφέρουν να αφηθούν και να συνδεθούν, να συμμετάσχουν σε αυτό που συμβαίνει και να ακούσουν αυτό που λέγεται μπροστά τους. Δεν μπορώ να καταλάβω με ποιον τρόπο ακριβώς μπορεί ένας έφηβος να συγκινηθεί, αλλά είμαι σίγουρος ότι το καταφέραμε, και αυτό έχει για μένα τη μεγαλύτερη σημασία.



Φωτογραφία: ©Παναγιώτης Μηνιά



# Ο μολυβένιος στρατιώτης

του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν  
σε διασκευή Άνδρης Θεοδότου

από  
29 Οκτωβρίου  
2023

Ο Ντάνιελ έχει τα γενέθλιά του και ο πατέρας του του κάνει δώρο έξι μολυβένια στρατιωτάκια. Ένα από αυτά τα στρατιωτάκια, όμως, δεν έχει πόδι. Ενώ το αγόρι κοιμάται, τα παιχνίδια του ξυπνούν και ο στρατιώτης με το ένα πόδι γνωρίζει μια χάρτινη μπαλαρίνα – έρωτας με την πρώτη ματιά. Κάπου εκεί, ανάμεσα στα υπόλοιπα παιχνίδια, βρίσκεται και ο αρλεκίνος, που ζηλεύει την αγάπη τους, κι έτσι τα πράγματα δυσκολεύουν. Στρατιώτης και μπαλαρίνα χωρίζονται ξαφνικά, με τον πρώτο να χάνεται στον έξω κόσμο, ακολουθώντας μια διαδρομή γεμάτη περιπέτειες, εμπόδια και απρόβλεπτες εξελίξεις.

Ο μολυβένιος στρατιώτης είναι μια τρυφερή ιστορία, παλιά και αγαπημένη, που έχει περάσει από γενιά σε γενιά χωρίς να χάσει όλα εκείνα τα στοιχεία που την καθιστούν διαχρονική. Ένα έργο που μιλά στην καρδιά και στο μυαλό. Μια θαυμάσια αλληγορία για τον φθόνο, τον σεβασμό, τη διαφορετικότητα, τη δύναμη της θέλησης και την αλληλεγγύη. Για τη δύναμη που μας δίνει η αγάπη, ώστε να ξεπερνάμε τις δοκιμασίες της ζωής.

Ένα από τα πιο γνωστά παραμύθια του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν ξανασυστήνεται σε μικρούς και μεγάλους θεατές μέσα από τη θεατρική εκδοχή της Άνδρης Θεοδότου. Τη σκηνοθεσία του έργου έχει αναλάβει η Λέα Μαλένη, η οποία, μαζί με έναν θίασο ταλαντούχων ηθοποιών, φιλοδοξεί να μας παρασύρει, με γρήγορες εναλλαγές δράσης, ζωηρή κίνηση, φαντασία και άφθονη μουσική στο επίμονο ταξίδι του μολυβένιου ήρωα προς την αγάπη και την ευτυχία.

Σκηνοθεσία: Λέα Μαλένη, Σκηνικά-Κοστούμια: Έλενα Κατούρη, Μουσική-Μουσική διδασκαλία: Χρίστος Θεοδώρου, Χορογραφία-Κίνηση: Ήβη Χατζηβασιλείου, Σχεδιασμός φωτισμών: Γεώργιος Κουκουμάς, Ζωγραφική εκτέλεση σκηνικού-Ειδικές κατασκευές: Στέφανος Νεάρχου, Βοηθός σκηνοθέτριας: Ιωάννα Κερανού

Παίζουν: Χάρης Απώνης, Λουκάς Ζήκος, Μικαέλλα Θεοδουλίδου, Μάριαν Κυπριανού, Ανδρέας Λόντου, Μαριλί Μήλια, Γιάννης Μίνως, Ανδριανή Νεοκλέους, Ανδρέας Παράσχος

Παραστάσεις

Λευκωσία: Κεντρική Σκηνή – Αίθουσα «Εύης Γαβριλίδης» (και για σχολεία)

Συστήνεται για παιδιά άνω των 5 ετών.

...ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΥΡΙΖΕΙ ΚΟΚΚΙΝΗ,  
ΚΑΤΑΚΟΚΚΙΝΗ ΑΓΑΠΗ.

**Προσωπικός μου στόχος στην προσέγγιση του Μολυβένιου στρατιώτη ήταν να μην υποτιμήσω την αισθητική αντίληψη των νεαρών θεατών.**

24



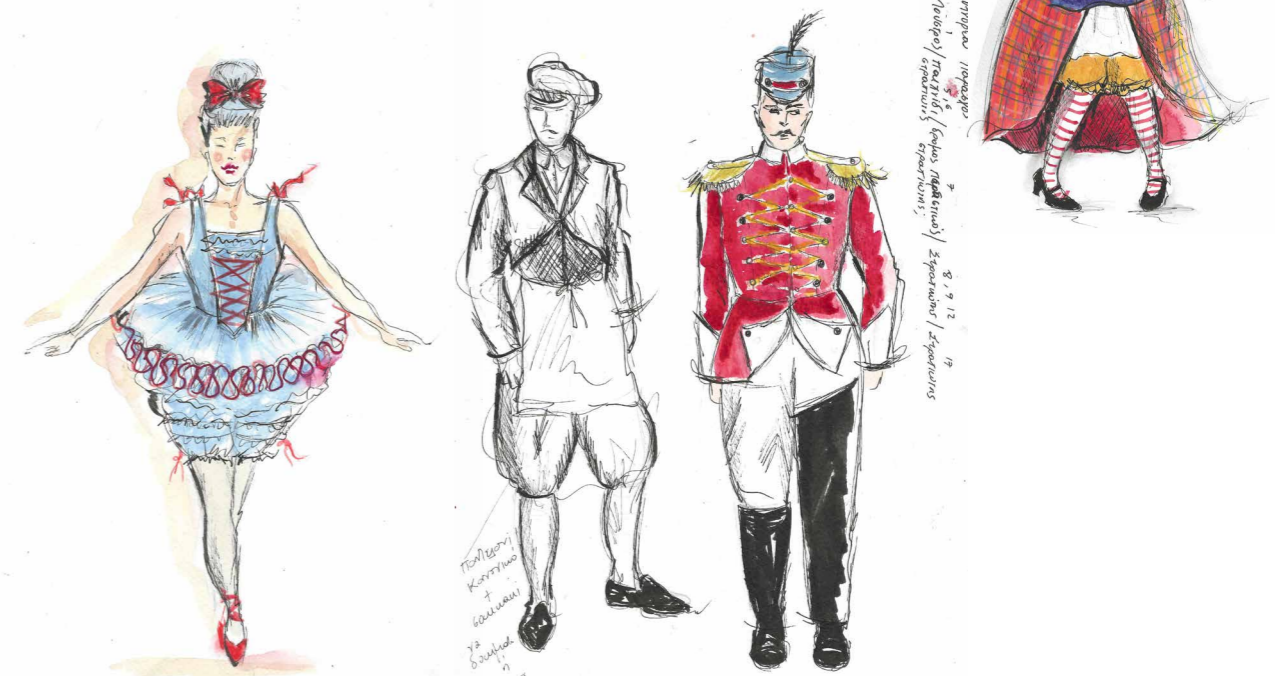
# Ο μολυβένιος στρατιώτης

Έλενα Κατσούρη

Ο σχεδιασμός των σκηνικών και των κοστούμιών για τον Μολυβένιο στρατιώτη ήταν μια ιδιαίτερη δημιουργική διαδικασία, καθότι έπρεπε να δουλέψουμε σε πρωτόγνωρα γρήγορους ρυθμούς για να καταλήξουμε στο τελικό αποτέλεσμα. Με τη Λέα συμφωνήσαμε να είναι πιο απλό το σκηνικό, ακόμα και μονόχρωμο, και να δώσουμε χρώμα στα κοστούμια. Θέλαμε να φαίνεται χάρτινο, φτιαγμένο από σελίδες παραμυθιού, απ' τις οποίες ξεπηδούν και ζωντανεύουν οι ήρωες. Άλλωστε και το κόμμι του Άντερσεν ήταν η χαρτοκοπική, και αυτό μας έδωσε ακόμα μία κατευθυντήρια για την τελική όψη του σκηνικού. Επίσης, έπρεπε να ληφθούν υπόψη τεχνικές παράμετροι όπως ο χρόνος σπσίματος και αποσυαρμολόγησης κ.ά. Η συνεργασία με τον Στέφανο περιλάμβανε πολλές ώρες στα εργαστήρια του ΘΟΚ, βάζοντας, συζητώντας, ακούγοντας μουσική. Ο Στέφανος, εκτός από τη ζωγραφική εκτέλεση, έφτιαξε και τις υπέροχες μάσκες ψαριών και πουλιών, που εμπλούτισαν αναμφίβολα το εικαστικό κομμάτι. Προσωπικός μου στόχος στην προσέγγιση του Μολυβένιου στρατιώτη ήταν να μην υποτιμήσω την αισθητική αντίληψη των νεαρών θεατών.



25



**Από την αρχή μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια του σκηνικού αυτού, ήταν ένα όμορφο, και δημιουργικό ταξίδι το οποίο μας προκαλούσε και προσκαλούσε να ξεφύγουμε από τα καθιερωμένα.**



Φωτογραφία: ©Αντώνης Φαρμακάς

## Ο μολυβένιος στρατιώτης

Στέφανος Νεάρχου

Η δική μου συμβολή στη θεατρική παράσταση αφορούσε τη ζωγραφική εκτέλεση του σκηνικού, καθώς και τη δημιουργία ειδικών κατασκευών.

Από την πρώτη συνάντηση με την Έλενα Κατσούρη, τη σκηνογράφο, διαισθάνθηκα πως το αποτέλεσμα θα ήταν μαγικό. Το σκηνικό είναι εμπνευσμένο από τον ίδιο τον Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, ο οποίος παρουσίαζε τις ιστορίες του με χάρτινες φιγούρες που ξεδίπλωναν φανταστικούς κόσμους.

Η Έλενα οραματίστηκε άσπρο χάρτινο σκηνικό με μαύρες γραμμές, παρασύροντας έτσι το κοινό να χρησιμοποιήσει και τη δική του φαντασία. Η επιφάνεια αυτή φιλοτεχνήθηκε και από τους δυο μας με μαρκαδόρους, πράγμα αρκετά δύσκολο, καθώς επιβάρυνε χρονικά την όλη διαδικασία. Μεταξύ άλλων, ψάχναμε να βρούμε και παιχνίδια εποχής (κούκλες, μαγειρικά σκεύη κ.ά.) που θα συμπλήρωναν το αποτέλεσμα.

Ήταν ένα όμορφο, δημιουργικό ταξίδι, από την αρχή μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια του σκηνικού αυτού, ένα ταξίδι στον χρόνο το οποίο μας προκαλούσε και προσκαλούσε να ξεφύγουμε από τα καθιερωμένα. Καθοριστική ήταν και η συμβολή της Λέας Μαλένη, της σκηνοθέτριας, η οποία φαντάστηκε τα παιχνίδια να ζωντανεύουν με τον δικό της μοναδικό τρόπο. Ήταν επίσης μεγάλη πρόκληση να συλλάβουμε με τη φαντασία μας και να κατασκευάσουμε τις τρισδιάστατες χάρτινες μάσκες (ψάρια, βατράχια, γλάρους, ποντίκια και άλογο) που θα φορούσαν οι ηθοποιοί.

Οι παιδικές παραστάσεις έχουν μια ιδιαίτερη φύση, τους δημιουργούς τους βαραίνει μια βαθιά ευθύνη για το τι θα αποτυπωθεί στα παιδιά, τι μηνύματα θα περάσουν. Τα παιδιά άλλωστε είναι οι πιο αυστηροί κριτές μας, και νομίζω πως *Ο μολυβένιος στρατιώτης* τους κέρδισε.



WHAT THE  
FAT?



Φωτογραφία: ©Θεοδώρα Ιακώβου

# FAT

της Ζωής Αποστολίδου

από  
22 Φεβρουαρίου  
2024

Ο ΘΟΚ παρουσιάζει την παραγωγή Θεάτρου Βαλίτσα του έργου *FAT* της ανερχόμενης συγγραφέως Ζωής Αποστολίδου, που ανεβαίνει σε σκηνοθεσία Έλενας Σωκράτους. Το έργο γράφτηκε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος «Young Europe IV» του διεθνούς δικτύου θεάτρων Euroreap Theatre Convention (ETC), το οποίο στόχευε στη «γέννηση» οκτώ νέων κειμένων που να απευθύνονται στο εφηβικό κοινό, με ποικίλη, συμπεριληπτική θεματολογία.

Με ευθύτητα, αμεσότητα και σύγχρονη εφηβική γλώσσα, το *FAT* αγγίζει ανοιχτά το θέμα της χοντροφοβίας και τον αρνητικό αντίκτυπο που έχει στη ζωή των ατόμων που την υφίστανται, φέρνοντας στο προσκήνιο τον στιγματισμό, τις προκαταλήψεις, τον εκφοβισμό, την καταπίεση και τον αποκλεισμό.

Ο Φρίξος, ένας έφηβος 17 ετών, δέχεται εκφοβισμό στο σχολείο λόγω του σωματικού του μεγέθους. Εκτός από τη σχέση που έχει με τη στενή του φίλη Έφη, οι υπόλοιπες κοινωνικές του συναστροφές γίνονται διαδικτυακά, χωρίς ο Φρίξος να αποκαλύπτει ποτέ την εμφάνισή του. Ο Φρίξος δέχεται έντονη κριτική για το σώμα του, τόσο από την Έφη όσο και από τη μητέρα του, και αντιδρά έντονα.

Η σκηνοθέτρια, μαζί με μια νεανική ομάδα δημιουργών, προσεγγίζει με ευαισθησία τα θέματα που τίγονται στο έργο, επιθυμώντας να ανατρέψουν τις κυρίαρχες αντιλήψεις και προκαταλήψεις που αφορούν τη διαφορετικότητα.

Σκηνοθεσία: Έλενα Σωκράτους, Σκηνικά-Κοστούμια: Σωσάννα Τομάζου, Μουσική: ecati, Κίνηση: Γιάννης Οικονομίδης

Παίζουν: Νάγια Τ. Καρακώστα, Άρnis Κυπριανού

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Young Europe IV», σύμβουλοι δραματουργίας του έργου ήταν η Μαρίνα Μαλένη και η Κυριακή Αργυρού, και μέντορας ο Mohammad Al Attar.

#### Παραστάσεις

Οργανωμένες μαθητικές σε γυμνάσια και λύκεια  
Πληροφορίες/Κρατήσεις: 22864330

Για το κοινό

Λευκωσία: Θέατρο Αποθήκες

Το *FAT* ξεκινά το ταξίδι του στις 22 Φεβρουαρίου 2024 στις σχολικές αίθουσες γυμνασίων και λυκείων και παράλληλα θα παρουσιαστεί στο κοινό στις 24 Φεβρουαρίου, στο Θέατρο Αποθήκες. Στις αρχές Απριλίου θα δοθεί ακόμα μία παράσταση στον ίδιο χώρο, στο πλαίσιο της δράσης «Theatre Roadshow» του ευρωπαϊκού προγράμματος «Theatre in Palm», και ακολούθως θα φιλοξενηθεί στο International Theatre Conference & Young Europe IV Festival του ETC, που θα πραγματοποιηθεί στη Νονα Gorica της Σλοβενίας από τις 17 έως τις 21 Απριλίου.

#### Λίγα λόγια για το πρόγραμμα «Young Europe IV»

Το «Young Europe IV» είναι ένα τριετές πρόγραμμα αφιερωμένο στη διεύρυνση του κανόνα της ευρωπαϊκής θεατρικής λογοτεχνίας, που έχει ως στόχο την ανάδειξη των μη κυρίαρχων φωνών, αναδεικνύοντας «ξεχασμένα» θεατρικά έργα, αλλά και προσθέτοντας καινούργια έργα για εφήβους μέσα από τη διαδικασία συγγραφής με ντόπιους και διεθνείς μέντορες. Εννέα θέατρα από επτά χώρες συμμετέχουν στο πρόγραμμα, στο πλαίσιο του οποίου γράφτηκαν οκτώ νέα κείμενα με ποικίλα θέματα, χωρίς αποκλεισμούς, για το νεανικό κοινό.

Το «Young Europe IV» αποτελεί μέρος του προγράμματος δραστηριοτήτων του ETC TRANSFORMATIONS για την περίοδο 2021-2024, το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο «Young Europe IV» έχει απονεμηθεί το Ευρωπαϊκό Βραβείο Art Explora – Académie des Beaux-Arts 2022, το οποίο συνοδεύεται από το χρηματικό ποσό των 50.000 ευρώ.

## Στο έργο διερευνώ το θέμα της χοντροφοβίας (*fatphobia*) και τις επιπτώσεις της.



# FAT

Ζωή Αποστολίδου

### Για το *FAT*

Στο έργο διερευνώ το θέμα της χοντροφοβίας (*fatphobia*) και τις επιπτώσεις της. Ειδικότερα, εξετάζω πώς οι προκαταλήψεις, οι διακρίσεις και το στίγμα που βιώνουν τα άτομα λόγω του σωματικού τους μεγέθους διαμορφώνουν την αίσθηση της ταυτότητάς τους, καθώς και τη σχέση με τον εαυτό τους και τους άλλους ανθρώπους.

### Γιατί αυτό το θέμα σήμερα

Νομίζω ότι είναι κυρίαρχο στην Κύπρο και στη δυτική κοινωνία γενικότερα. Είναι ένα θέμα για το οποίο δεν γίνεται αρκετή συζήτηση, ενώ επηρεάζει ιδιαίτερα τα έφηβα παιδιά. Επίσης, αποτελεί μια κυρίαρχη θεματική στη δουλειά μου ως ψυχολόγου.

### Για τη μεντορική διαδικασία

Ήταν μια πολύ θετική εμπειρία. Ο μέντοράς μου (Mohammad Al Attar) με βοήθησε να ξεκαθαρίσω την ιδέα μου, να αναπτύξω τους χαρακτήρες του έργου και να γίνω πιο συγκεκριμένη στον τρόπο με τον οποίο προσέγγισα τα πιο πάνω. Τόσο ο μέντοράς μου όσο και οι σύμβουλοι δραματουργίας του κειμένου ήταν πολύ υποστηρικτικοί καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής του *FAT*.

### Για τη δραματουργία του Θεάτρου Βαλίτσα

Το γεγονός ότι θα παρουσιαστεί σε σχολικές αίθουσες καθόρισε τη δομή του έργου. Ήταν πολύ σημαντικό να επιλέξω ένα θέμα το οποίο αφορά τα άτομα της εφηβικής ηλικίας, και, ως εκ τούτου, επιλέχθηκε το θέμα της χοντροφοβίας.

Ένα από τα θέματα που προέκυψαν κατά τη συγγραφή του έργου αφορούσε τη χρήση του λόγου. Συγκεκριμένα, ήταν σημαντικό να γραφτεί το κείμενο στη γλώσσα που χρησιμοποιείται από αυτή την ηλικιακή ομάδα.

### Για τη γλώσσα

Κάναμε μια ανάγνωση με μια ομάδα ατόμων εφηβικής ηλικίας και πήραμε ανατροφοδότηση τόσο για τη χρήση της γλώσσας όσο και για το αν οι έννοιες του έργου ήταν σαφείς. Μετά απ' αυτό, ξεκινήσαμε εκ νέου την επεξεργασία του, κάνοντας αλλαγές.

### Για τη συγγραφική πρόθεση

Να μιλήσουμε για το φαινόμενο, να το κάνουμε πιο ορατό, να ενθαρρύνουμε και άλλους ανθρώπους να το συζητήσουν περισσότερο, με στόχο να μην αποτελεί πλέον ταμπού.

### Για το πρόγραμμα Young Europe IV

Εκτέθηκα σε διαφορετικές οπτικές γωνίες και απόψεις, και αυτό εμπλούτισε την οπτική μου και με βοήθησε να αναπτύξω περαιτέρω τις ιδέες μου. Το να λαμβάνεις ποικίλη ανατροφοδότηση είναι πάντα πολύτιμο.

*Αποσπάσματα από τη συνέντευξη της Ζωής Αποστολίδου στην Özgül Demiralp (Digital Communication Officer του ETC), στο Staatstheater Braunschweig της Γερμανίας, τον Απρίλιο του 2023.*



**Φτιάχνουμε ένα θέατρο που μέσα σε λίγα λεπτά,  
και με ελάχιστα μέσα, θα καταφέρει να οδηγήσει  
τ@ έφηβ@ σε σκέψεις  
για την καθημερινότητά τους.**

Το θέατρο είναι πολιτική πράξη και εκπαιδευεί συνειδήσεις. Μέσα απ' αυτό πλάθονται οι αυριανοί θεατές και θεάτριες και οι μελλοντικοί πολίτες.

Το κείμενο *FAT* ήθελα να το σκηνοθετήσω από την πρώτη ανάγνωση. Γιατί διεκδικεί με πολύ έξυπνα μέσα χώρο στη σκηνή και, κατ' επέκταση, στον δημόσιο χώρο για τις σωματικότητες που, δυστυχώς, αυτόν τον αυτονόητο χώρο δεν τον έχουν δεδομένο. Δίνει ορατότητα στη χοντροφροβία όχι μέσα από την κλασική οπτική των ανθρώπων που ασκούν σωματική βία σε ένα χοντρό σώμα, αλλά μέσα από την οπτική των ανθρώπων που, ενώ αγαπούν, δεν ξέρουν να διαχειριστούν αυτή την αγάπη. Ενώ νοιάζονται, ουσιαστικά είναι βαθιά χονδροφροβικοί.

Στην πιο περίπλοκη ηλικιακή περίοδο που διανύουμε ως άνθρωποι, την εφηβεία, εμείς πάμε να δράσουμε. Να συναντήσουμε και να μετακινήσουμε τ@ έφηβ@ που θεωρούν ότι ατάκες του τύπου «Μην προκαλείς την τύχη σου» ή «Τι θα λείπει ο κόσμος για το σώμα σου;» είναι ανώδυνες όταν λέγονται από αγάπη. Και αυτή είναι η μαγεία του κειμένου αυτού. Ο προβληματισμός που μας θέτει για το τι μαμάδες, τι κολλητοί, τι φίλες είμαστε τελικά και πόσο ασφαλές πλαίσιο δημιουργούμε για τα αγαπημένα μας άτομα.

Με κριτήρια τον ασφαλέστερο χώρο, την εφηβική ενέργεια και τον κοινωνικοπολιτικό προβληματισμό, φτιάχτηκε η ομάδα των συντελεστών και ξεκινήσαμε συλλογικά την έρευνά μας για να γνωρίσουμε το κοινό μας. Επισκεφθήκαμε σχολεία και καλέσαμε έφηβ@ στις πρόβες. Τι μουσική ακούνε σήμερα; Πώς ντύνονται; Πώς μιλάνε; Τι σκέφτονται; Κάναμε ποιοτικό έλεγχο του κειμένου με τ@ ίδι@ τ@ έφηβ@, για να σιγουρευτούμε ότι το θέατρο βαλίτσα μας θα τους είναι οικείο.

Φτιάχνουμε ένα θέατρο που μέσα σε λίγα λεπτά, και με ελάχιστα μέσα, θα καταφέρει να οδηγήσει τ@ έφηβ@ σε σκέψεις για την καθημερινότητά τους. Χωρίς να δώσουμε απαντήσεις, αλλά θέτοντας ερωτήσεις. Με σεβασμό στο κοινό μας, θα του ζητήσουμε να επιλέξει το τέλος της παράστασης. Θα συζητήσουμε με θεατροπαιδαγωγικούς όρους, θα βγούμε και θα μπούμε σε ρόλους, θα δώσουμε χώρο και χρόνο να ακουστούν οι φωνές των μη προνομιούχων στο σχολικό περιβάλλον. Και κάπως έτσι ίσως συμβάλουμε ουσιαστικά ώστε να γίνει σε μερικά χρόνια το αυτονόητο καθημερινότητα. Να μιλάμε για μια κοινωνία ασφαλέστερου χώρου, όπου θα χωράνε οι φωνές και τα σώματα όλων, όπου η λέξη *προνομιούχος* δεν θα έχει υπόσταση και τα λόγια δεν θα γίνονται βία, αλλά αλληλεγγύη και αγκαλιά. Ένα πλαίσιο που θα θυμίζει τον μικρόκοσμό μας στον δεύτερο όροφο του ΘΟΚ όταν έχουμε πρόβα.



Φωτογραφία: ©Θεοδώρα Ιακώβου

## Μια αρμαθιά κλειδιά που ξεκλειδώνουν την αλήθεια

«Αξίζουν άραγε τόσα σημάδια σε ένα σώμα, τόσες μνήμες ενός ανθρώπου που αλλάζει ρούχα πίσω από ένα δέντρο σε μια περιοδεία, τόσο καρδιοχτύπι, μια αγωνία πριν απ' την πρεμιέρα λες και κρέμεται η ισορροπία του σύμπαντος από μια ερμηνεία;»

«Τι περιμένει η ελπίδα μου; Να την εμπιστευτώ ξανά».

Κατανοώντας τη σημασία που έχει ο συγκροτημένος δημόσιος διάλογος γύρω από σημαντικά θέματα για το θέατρο, μοιραζόμαστε και αυτή τη φορά το βήμα της Μάσκας με ανθρώπους που εργάζονται στο κυπριακό θέατρο, αφουγκραζόμενοι την αγωνία όλων για το τι μέλλει γενέσθαι.

Οι εξελίξεις φαίνεται να απειλούν το κυπριακό θέατρο με διάσπαση αλλά και συρρίκνωση, αν δεν βρεθεί κοινή συνισταμένη μεταξύ όλων των εμπλεκομένων και αν δεν συζητηθούν τα θέματα των χορηγιών, με γνώμονα πάντα την αποκατάσταση της εύρυθμης λειτουργίας του θεατρικού πεδίου. Τα όσα συμβαίνουν επηρεάζουν όλους, ανθρώπους του θεάτρου, φορείς και κοινό, και σίγουρα κανείς μας δεν μπορεί να μείνει αμέτοχος. Με δεδομένο πως το θέμα των χορηγιών είναι θέμα που ο ΘΟΚ χειρίστηκε για χρόνια, γνωρίζοντας καλά τις δυσκολίες και την πολυπλοκότητά του, αλλά και με ιδιαίτερη έγνοια, σεβασμό και εκτίμηση στους ανθρώπους του θεάτρου, επιχειρούμε να ρίξουμε φως στα όσα σκέφτονται, καλώντας τους να απαντήσουν σε δύο κοινά ερωτήματα, με αφετηρία το πώς εισπράττουν οι ίδιοι σήμερα τον θεατρικό χώρο.

Στόχος είναι να κατανοήσουμε, αφενός, τα σημεία που θεωρούν οι άνθρωποι του θεάτρου σημαντικότερα ως προς το καυτό θέμα της οικονομικής στήριξης του θεάτρου από το κράτος, και, αφετέρου, να θυμίσουμε ξανά πως υπάρχει λόγος που οι καλλιτέχνες πασχίζουν να κρατηθεί το θεατρικό περιβάλλον ζωντανό και υγιές.

Ο περιορισμένος χώρος της Μάσκας δεν δίνει τη δυνατότητα, βέβαια, να ακουστούν όλες οι απόψεις. Προσπαθήσαμε να έχουμε όλων των ειδών τις φωνές. Κάποιες προτίμησαν να μην ακουστούν, και αυτό είναι σεβαστό. Άλλες είχαν φιλοξενηθεί ξανά στη Μάσκα,

και έτσι θελήσαμε να δώσουμε χώρο σε νέες. Σίγουρα λείπουν σημαντικές φωνές. Όμως στην αρμαθιά αυτού του τεύχους μπαίνουν αρκετά κλειδιά, ώστε να γίνει μια αρχή για συγκροτημένο διάλογο με ενόπια και κοινό στόχο, που ελπίζουμε να επαναπροσδιορίσει το γιατί γίνονται όλα αυτά τελικά και θα αποκαταστήσει πιστεύουμε την εμπιστοσύνη πως ο αγώνας είναι κοινός.

Τα ερωτήματα που θέσαμε ήταν δύο:

- 1. Ποιο συστατικό του θεατρικού πεδίου πιστεύετε πως είναι πιο σημαντικό να διαφυλαχθεί μέσα από τη θεσμική στήριξη του κράτους;**
- 2. Γιατί συνεχίζουμε να κάνουμε θέατρο; Μοιραστείτε μαζί μας μια θετική σκέψη σας.**

Θερμές ευχαριστίες σε όσες και όσους είχαν το σθένος και τον χρόνο να απαντήσουν.\*

**Αιμίλιος Χαραλαμπίδης**

**Αλεξία Παπαλαζάρου**

**Ανδρέας Αραούζος**

**Αχιλλέας Γραμματικόπουλος**

**Βαλεντίνος Κόκκινος**

**Γεωργία Ντέτσερ**

**Ελένη Ιωάννου**

**Ελευθερία Σωκράτους**

**Λευτέρης Μουμιτζής**

**Μαρία Βαρνακίδου**

**Μαρία Ιόλη Καρολίδου**

**Μαρία Φιλίππου**

**Παναγιώτης Τοφή**

**Τάκης Τζαμαργιάς**

**Φώτης Αποστολίδης**

\* Εμφανίζονται αλφαβητικά, με βάση το μικρό τους όνομα.



Από τις Ανθισμένες μανόλιες, Σαπυρικό Θέατρο, Μάρτιος 2023

### Αιμίλιος Χαραλαμπίδης Ακαδημαϊκός, Σκηνοθέτης

#### Για το θεατρικό πεδίο και γιατί θέατρο:

Οι μέρες οι σκοτεινές που μας κυκλώνουν έφεραν στην επιφάνεια τα μελανά σημεία που καταδυναστεύουν το θέατρό μας, το οποίο όμως εκπέμπει τη φωτεινότητά του ανεξαρτήτως των μικροσκοπικών προβληματικών που το εμποδίζουν ν' ανθίσει. Τα κράτη, και ιδιαίτερα αυτά που υποφέρουν, ένα μόνο οφείλουν να πράξουν: να αναγνωρίσουν την αξία του πολιτισμού, που προϋπάρχει αυτών. Τα κράτη υποχρεούνται να διαφυλάξουν αυτή την αξία, να τη σεβαστούν και να θεμελιώσουν δομές που θα της εξασφαλίζουν προστασία. Γιατί είναι η βάση, και το θεμέλιο πρέπει να είναι σταθερό. Για να υπάρχει συνοχή στην κοινωνία, για να συντηρείται η μνήμη. Και αυτό το προσφέρει ο πολιτισμός, που συντελείται και αποκωδικοποιείται ως ανάγκη για έκφραση και ως καλλιτεχνική εργασία ταυτόχρονα. Το θέατρό μας. Που εμπεριέχει λόγο, κίνηση, μουσική, σκέψη, εικόνα, ήχο, εκπαίδευση, φως, ζωγραφική, έρευνα, κόπο, τεχνική, σύνθεση, σώματα που δρουν, που κλονίζονται, που αναγεννιούνται. Τα κράτη καλούνται να περιφρουρήσουν αυτό το αγαθό ως κόρη οφθαλμού και να μεριμνήσουν ώστε να του δώσουν τα εφόδια για να αναπτύσσεται συνεχώς. Να ομορφαίνει και να ξεδιπλώνεται διαρκώς.

Το θέατρό μας θα βρει τους τρόπους, σαφώς, θα επιβιώσει. Θα υπάρξει ως φτωχό θέατρο, ως θέατρο του καταπιεσμένου, ως θέατρο του δρόμου, θα φωνάζει με όσα μέσα διαθέτει, θα κραυγάσει την ύπαρξή του. Θα πάρει πολλές μορφές. Γιατί ξέρει να ελίσσεται. Να μη μένει ποτέ ίδιο. Με το φυσικό φως της μέρας, με τους φυσικούς ήχους του δρόμου δίπλα, μέσα στο φυσικό σκηνικό ενός σπιτιού, μαζί με τον φυσικό λόγο των ανθρώπων, αυτών που ζουν παράλληλα, αυτών που μεταμορφώνονται, που γίνονται ένα, που συν-τυγχάνουν. Είναι τις σχέσεις των ανθρώπων που επιμένει να εξυμνεί το θέατρό μας. Αυτή η κοινωνία αγάπης που συστήνεται για λίγο αλλά κρατά για χρόνια, που οδηγείται κάθε φορά στον θάνατο ή στη ζωή, αυτή η διάσταση που συντροφεύει τον θεατή σε μια διαδρομή συνέργειας, που του ανοίγει κόσμους και αποκαλύπτει ιδέες, αυτός ο συσχετισμός καταστάσεων που δίνεται απλόχερα στο κοινό, που παίρνει, που ενοποιεί. Αυτό είναι. Το θέατρό μας. Άνθρωποι, ακούστε: Θα υπάρξει και πάλι, για να μας υπενθυμίσει, μέσα από τη συγκίνηση, ποιο είμαστε.



36

## Αλεξία Παπαλαζάρου Σκηνοθέτις

### Για το θεατρικό πεδίο:

Για να υπάρξει θεατρικό πεδίο, πρέπει να υπάρχουν ηθοποιοί, σκηνοθέτες, συγγραφείς, φωτιστές, σκηνογράφοι, ενδυματολόγοι, μουσικοί, κινησιολόγοι, τεχνικοί θεάτρου, θεατρικές υποδομές και φυσικά ΟΡΑΜΑ! Για να υπάρξουν αυτά στο μικρό μας νησί, πρέπει να υπάρχει στήριξη από το κράτος. Για να υπάρξει στήριξη, πρέπει το κράτος να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα της τέχνης του θεάτρου. Να αναγνωρίσει τον μεγάλο ρόλο που μπορεί να παίξει το θέατρο στις συνθήκες όπου δοκιμάζεται ο τόπος μας, ο κόσμος και ο άνθρωπος σήμερα. Μόνο όταν το κράτος γίνει γνώστης και κοινωνός της θεατρικής τέχνης και αναγνωρίσει την αξία της, η θεσμική στήριξη θα είναι αυτή που πρέπει να είναι. Και τότε το θεατρικό πεδίο θα αναλάβει τον ρόλο που του αναλογεί και με όραμα, αξιοπρέπεια, σεβασμό και, πάνω απ' όλα, απελευθερωμένο από ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα και γραφειοκρατικά τετρίπια θα παράγει πολιτισμό. Για να γίνουν όλα αυτά, χρειάζεται όραμα που να ξεκινά από την εκπαίδευση και να καταλήγει στη θεατρική αίθουσα, περνώντας μέσα από την καθημερινότητα. Γιατί ο πολιτισμός βρίσκεται σε κάθε δράση και αντίδραση του ανθρώπου. Όταν το πετύχουμε αυτό, ίσως να μην υπάρχει και τόσο μεγάλη ανάγκη για θεσμική στήριξη.

### Γιατί θέατρο:

Το θέατρο υπάρχει αιώνες τώρα, και μόνο αυτό δηλώνει γιατί πρέπει να συνεχίσουμε να κάνουμε θέατρο. Το θέατρο κουβαλά αλήθειες, μιλά για την αλήθεια, επικοινωνεί την αλήθεια. Είναι η τέχνη του «μαζί». Σε μια αίθουσα, μια ομάδα ανθρώπων ενώνεται με τους θεατές, και όλοι μαζί γίνονται κοινωνοί μιας νέας ζωής. Αυτό μπορεί να τους προκαλέσει δάκρυα, μπορεί και γέλια, αλλά, ό,τι κι αν είναι αυτό, το ζούνε μαζί. Αυτό το μοίρασμα, αυτή η ένωση, έχει σπουδαία σημασία στις μέρες μας, σήμερα που ο καθένας είναι χαμένος στον μικρόκοσμό του.

Αγαπώ την τέχνη μου γιατί με κάνει να νιώθω ελεύθερος άνθρωπος, με κάνει να φεύγω από το «εγώ» και να μπαίνω στο «εμείς». Γιατί έτσι ονειρεύομαι τον κόσμο: μαζί και ελεύθερο.



Φωτογραφία: ©Nίκος Μυλωνάς

37

## Ανδρέας Αραούζος Παραγωγός, Σκηνοθέτης, Ηθοποιός

### Για το θεατρικό πεδίο:

Πιστεύω πως η θεσμική στήριξη του κράτους οφείλει να προστατεύει, πρωτίστως, τους θεατρικούς φορείς που προσφέρουν σταθερά παραστάσεις υψηλού επιπέδου στο κυπριακό κοινό. Και εξηγουμαι:

1. «Θεατρικός φορέας» σημαίνει ένας επαγγελματικός οργανισμός (με αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα στη θεατρική παραγωγή) που εργοδοτεί (με σωστό και νόμιμο τρόπο) αρκετούς επαγγελματίες του θεάτρου.
2. Οι φορείς που παράγουν θεατρική δημιουργία σε σταθερή βάση παρέχουν συχνή απασχόληση επαγγελματιών και επίσης παίρνουν, ολόχρονα, οικονομικό ρίσκο με την κάθε θεατρική παραγωγή. Οφείλει ένα σχέδιο επιχορηγήσεων να φροντίσει τις ανάγκες (για ύπαρξη και επιβίωση) των σταθερών θεατρικών παραγωγών και ίσως να τις διαχωρίσει από τις πιο περιοδικές, σποραδικές και ad hoc παραγωγές. Οι δεύτερες, φυσικά, δεν πρέπει να είναι στο περιθώριο, διότι μπορεί να παρέχουν σπουδαίο θέαμα αλλά και να εξελιχθούν αργότερα σε σταθερό φορέα. Είναι δύσκολο, όμως, οι ανάγκες των πρώτων και των δεύτερων να «συγκρίνονται» στην ίδια αξιολόγηση.
3. Το να είσαι ολόχρονα θεατρικός παραγωγός δεν πρέπει να σου δίνει αυτόματα το δικαίωμα για επιχορήγηση.

Χρειάζεται η αξιολόγηση του αποτελέσματος της δουλειάς σου, τόσο καλλιτεχνικά όσο και ως εργοδότη των επαγγελματιών του θεάτρου. Το ποιοτικό επίπεδο, λοιπόν, της δουλειάς ενός φορέα πρέπει να καθορίζει και το επίπεδο επιχορήγησης και της συνακόλουθης ενθάρρυνσης για συνέχεια.

Επιπρόσθετα, οφείλω να παρατηρήσω ότι κριτήρια όπως η καινοτομία, η πρωτοτυπία, η έρευνα, οι παράλληλες δράσεις και το κυπριακό έργο δεν είναι υποχρεωτικό να «πριμοδοτούνται» στο σχέδιο επιχορηγήσεων – για πολλούς και διάφορους λόγους που δεν θα αναλύσουμε εδώ. Αποστολή του θεσμού είναι «να παραδίδει ποιοτικό θέαμα στο θεατρόφιλο κοινό», και αν τα πιο πάνω γίνουν «προτεραιότητες», θα διαμορφωθεί ένα ρεπερτοριακό ύψος που θα βασίζεται κυρίως στον πειραματισμό.

### Γιατί θέατρο:

Το θέατρο φέρνει τους θεατές μαζί σε μια ζωντανή μυσταγωγία. Αυτή η μυσταγωγία έχει να κάνει με μια πνευματική προσφορά που λαμβάνει ο θεατής. Ο συγγραφέας, ο σκηνοθέτης, ο ηθοποιός, ο φωτιστής, ο ενδυματολόγος, όλοι αυτοί οι καλλιτέχνες συνυπάρχουν ζωντανά μαζί με τους θεατές την ώρα του θεάματος, και ο θεατής θα κερδίσει πνευματική τροφή που θα διαρκέσει, ενδεχομένως, περισσότερο απ' όσο διαρκεί μια παράσταση.



Φωτογραφία: Αρχείο ΘΟΚ



Φωτογραφία: Αρχείο ΘΟΚ



Φωτογραφία: ©Κυριάκος Α. Ανδρέου

## Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Ηθοποιός, Σκηνοθέτης

### Για το θεατρικό πεδίο:

Πυρήνας του επαγγελματικού θεάτρου είναι ο/η επαγγελματίας ηθοποιός. Χωρίς αυτόν/αυτήν, δεν στέκεται ίχνος από το σύμπαν του θεάτρου.

### Γιατί θέατρο:

Πάντα όταν ανεβαίνω στη σκηνή, ακόμα κι όταν σκηνοθετώ, το κάνω για τον έναν εκείνο θεατή που θα καταφέρω να πάρω μαζί μου στο ταξίδι, που θα τον κάνω να δει μέσα από τα μάτια του ρόλου μου, που θα θυμάται και θα τριγυρνάει στο μυαλό του και την ψυχή του την ιστορία που του είπα. Ας είναι αυτός ο λόγος, ας είναι αυτή η θετική σκέψη για να συνεχίσω, για να βρισκω συνοδοιπόρους και να προχωράμε. Ίσως να έρθει και η στιγμή –μπορεί και να ήρθε– που δεν θα βρισκω δρόμο μέσα από το θέατρο. Τότε θα σταματήσω. Το θέατρο μπορεί να υπάρχει και χωρίς εμένα!

## Βαλεντίνος Κόκκινος Ηθοποιός

### Για το θεατρικό πεδίο:

Ο κόσμος από τα γεννοφάσκια του καθορίστηκε από την ικανότητα του ανθρώπου να φαντάζεται. Να προβάλλει τον εαυτό του σε άλλους χρόνους και τόπους, πραγματικούς και ψεύτικους, απτούς και νοερούς. Ο άνθρωπος βάζει ερωτήματα. Ψάχνει θαύματα. Δημιουργεί τα θαύματα! Κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν, βλέπετε, ενός Θεού που πίστεψε στην ανθρωπότητα. Γι' αυτό και στήριξε την ελευθερία της. Την ελευθερία να δοκιμάζει, να προσπαθεί, να ονειρεύεται, να επιλέγει και να δημιουργεί. Μεγαλύτερη απόδειξη αγάπης δεν υπάρχει απ' αυτό. Το μέλλον έρχεται μόνο όταν πραγματικά το πιστέψεις και έμπρακτα το στηρίξεις.

### Γιατί θέατρο:

Παιδί του θάρρους το θέατρο. Γεννήθηκε μια μαγική στιγμή, όταν κάποιος ξεχώρισε από το πλήθος, το κοίταξε στα μάτια και άρθρωσε λόγο. Μίλησε για τα βαθιά και ουσιαστικά. Μίλησε για αλήθειες. Μίλησε για το μη ειπωμένο. Μίλησε για μένα και για σένα. Παιδί της αγάπης. Της βαθιάς αγάπης! Αφού κουβαλά, έστω για λίγο, τα κρίματα του κόσμου. Παιδί της ελευθερίας. Της σκέψης και του συναισθήματος. Παιδί της δημοκρατίας. Παιδί του *μαζί*. Κανένας δεν είναι μόνος. Και όλοι μαζί μοιραζόμαστε μια στιγμή, μια ιερή σιωπή, μεταξύ σκηνής και πλατείας, μεταξύ ουρανού και γης. Παιδί του ανθρώπου. Αφού μας κάνει ακόμα να πιστεύουμε σε αυτόν. Με ένα δάκρυ, με ένα γέλιο... Χειροκρότημα.

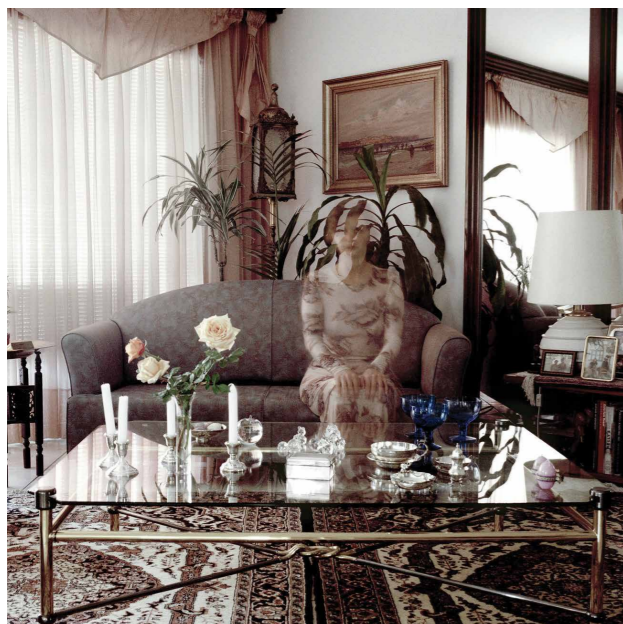
## Γεωργία Ντέτσερ Πολιτιστική Διαχειρίστρια

### Για το θεατρικό πεδίο:

Η θεσμική στήριξη της πολιτείας θα πρέπει να καλύπτει όλο το θεατρικό πεδίο και όχι μόνο ένα ή κάποια συστατικά του, καθώς η θεατρική πράξη υφίσταται ως ένα σύνολο, μια ολότητα, και δεν θα μπορεί να υπάρξει, πιστεύω, αν αφήσουμε εκτός μέρος αυτών των συστατικών του στοιχείων. Οι θεατρικές στέγες είναι σαφώς σημαντικές, όπως και όλοι όσοι πρέπει να εργαστούν για να φτάσει μια παράσταση στους θεατές. Οι παραγωγοί, οι σκηνογράφοι, οι φωτιστές, οι τεχνικοί, για να ονομάσω μόνο μερικούς από τους αθέατους συντελεστές. Πώς θα μπορούσε όμως να υπάρξει θέατρο χωρίς κείμενο, χωρίς σκηνοθέτες να δημιουργήσουν τις εικόνες και να καθοδηγήσουν τους ηθοποιούς, συντονίζοντας τα επιμέρους στοιχεία της παράστασης; Τέλος, πώς θα μπορούσε να υπάρξει θέατρο χωρίς τους ηθοποιούς, που με το ταλέντο και τη δουλειά τους μεταφέρουν το κοινό σε άλλους κόσμους και πετυχαίνουν την επικοινωνία της θεατρικής πράξης μαζί τους; Η πολιτεία θα πρέπει συνολικά να αντιμετωπίσει το θέατρο και τις ανάγκες του ως έναν από τους βασικότερους τομείς του σύγχρονου πολιτισμού μας, μέσα από έναν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό που να δημιουργεί προϋποθέσεις ανάπτυξης και εξέλιξής του. Η ανάπτυξη του κοινού και η εξωστρέφεια των θεάτρων αποτελούν δύο εξίσου σημαντικές προϋποθέσεις αυτής της ανάπτυξης και θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν με συγκροτημένες ενέργειες.

### Γιατί θέατρο:

Γιατί το θέατρο μπορεί να είναι μια τέχνη εφήμερη, όμως είναι και μια τέχνη ζωντανή και αληθινή, με απίστευτη ενέργεια, που συνεχίζει να μας αφορά. Και συχνά, παρά τα χρόνια που μεσολαβούν, πολλές παραστάσεις που έχουμε δει μας συντροφεύουν ακόμα με την ίδια ένταση και τα ίδια συναισθήματα. Το θέατρο αποτελεί επίσης σημείο συνάντησης και επαφής, μοναδική εμπειρία αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους ηθοποιούς και στο κοινό, μα και μεταξύ των θεατών, δημιουργώντας προϋποθέσεις ανταλλαγής και διαλόγου. Ταυτόχρονα, το θέατρο εμπεριέχει και αναδεικνύει ζητήματα πανανθρώπινα, ζητήματα σύγχρονα, ενίοτε και ζητήματα αμφιλεγόμενα, που ενεργοποιούν σκέψεις, συναισθήματα, διευρύνουν την κριτική ικανότητα του κοινού και ενίοτε θεραπεύουν.



Φωτογραφία: ©Χριστίνα Δημητριάδη  
thessaloniki/ living room II, 1995 (από την ενότητα "Private Spaces")

## Ελένη Ιωάννου Performance designer

### Για το θεατρικό πεδίο:

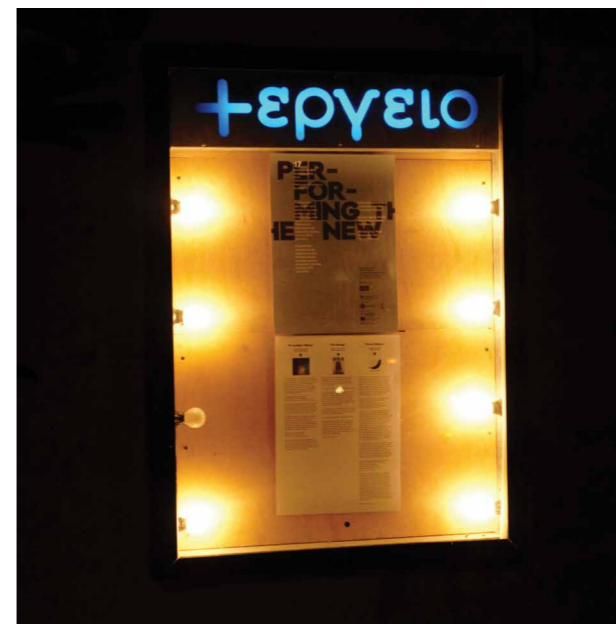
Το βρίσκω τρομερά δύσκολο να γράψω με ψυχραιμία για το θέατρο μέσα σε αυτή την ιστορική συγκυρία που πολλ@ από εμάς απειλούμαστε με ανεργία, σκεπτόμαστε καριέρες και ζωές έξω απ' αυτό, αισθανόμαστε ματαιώση, θυμώνουμε. Και πάντα μα πάντα, σκεπτόμενη «Τι μας λείπει;», η απάντηση πάντα επιστρέφει στον πολύτιμο χρόνο. Χρόνο για να επουλωθούν οι καταπονημένοι μας τένοντες, τα καταπονημένα μας μυαλά. Χρόνο για να αφιερωθούμε εμμονικά σε κάθε κείμενο που πέφτει στα χέρια μας και που θέλουμε να γίνει παράσταση, να το ερωτευτούμε, να το φανταστούμε, να το αμφισβητήσουμε. Χρόνο για να διαφωνήσουμε με τους σκηνοθέτες μας, χρόνο για να τους δούμε, χρόνο για να αφιερώσουμε σε κάθε κοστούμι και σε κάθε σώμα που το φορά, γιατί αξίζει σε όλ@ μας, και σε εμάς και στους ηθοποιούς και στο κοινό, το ευφορικό συναίσθημα της πραγματικής γνωριμίας με έναν ρόλο. Χρόνο για να σκεφτούμε τι μπορεί να συμβαίνει πριν ή μετά την επί σκηνής εμπειρία. Χρόνο για διορθώσεις, βελτιώσεις, χρόνο για τις μικρές μικρές λεπτομέρειες. Χρόνο για να ταξιδέψουμε, να δούμε παραστάσεις και μουσεία εκτός Κύπρου, χρόνο για νέα ερεθίσματα, χρόνο απλώς για επαφή με τον «έξω κόσμο». Γιατί τι αξία έχει το θέατρο έξω από την

κοινωνία (μπορεί να ίπταται κάποτε κάποια εκατοστά πάνω απ' αυτήν, αλλά δεν μπορεί να υφίσταται έξω απ' αυτήν); Για να μην αναφερθώ στη διά βίου μάθηση και στους πολύτιμους καρπούς που μπορεί να προσφέρει στη θεατρική δημιουργία.

Αισθάνομαι γραφική να μιλώ για χρόνο μπροστά στα άμεσα και φοβερά που συμβαίνουν, αλλά ίσως θα 'πρεπε να σκεφτούμε τον πολιτισμό όχι σαν κάτι που συμβαίνει μέσα στο επόμενο εξάμηνο, αλλά σαν κάτι που μπορεί να –συνεχίζει να– αποφέρει καρπούς μακροπρόθεσμα. Χρόνος –εκτός από χρήμα– μπορεί και να σημαίνει μακροπρόθεσμο προγραμματισμό – όχι ανά εξάμηνο, αλλά ανά διετία, για παράδειγμα. Γιατί αν δημιουργείς με λιγότερο άγχος για το αύριο, σίγουρα δημιουργείς καλύτερα.

### Γιατί θέατρο:

Γιατί μια καλή παράσταση μπορεί να ικανοποιήσει το βασικό ανθρώπινο συναίσθημα του «να σε βλέπουν». Και αναφέρομαι περισσότερο στην εμπειρία μου ως μέλους του κοινού παρά ως συντελεστριάς. Πόσες φορές δεν κουβαλήσαμε μέσα μας για μέρες ή και για χρόνια ακόμα μια παράσταση ή μια θεατρική εμπειρία που μας «μίλησε»;



## Ελευθερία Σωκράτους Δημιουργός

### Για το θεατρικό πεδίο:

Η ερώτηση με έκανε να σκεφτώ το θέατρο ως συνταγή μαγειρέματος. Αν ήταν συνταγή, θα ήθελα να αφορούσε κάτι πολύ νόστιμο, κάτι που θα μπορούσαν να δοκιμάσουν όλοι οι άνθρωποι. Χορτοφάγοι, βίγκαν, κρεατοφάγοι, ή άτομα με δυσανεξία στη γλουτένη. Θα μπορούσαν όμως οι κρατικοί θεσμοί να ευχαριστήσουν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη; Αμφιβάλλω. Αν και δεν αμφισβητώ καθόλου την ειλικρινή προσπάθεια του Υφυπουργείου Πολιτισμού να ακούσει τις θέσεις όλων των πλευρών και να εφαρμόσει πιλοτικές μεταρρυθμίσεις στο Σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ. Παρ' όλα αυτά, το γεγονός ότι η θεατρική κοινότητα στην Κύπρο είναι διασπασμένη δυσχεραίνει την ομαλή εφαρμογή του προς όφελος όλων. Το ΘΥΜΕΛΗ, ως σχέδιο της κυπριακής θεατρικής ανάπτυξης του νησιού, οφείλει να εξεταστεί συνοπτικά μέσα από συλλογικές διαδικασίες με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων και των άτυπων ομάδων, ούτως ώστε από τη μία να διασφαλιστούν τα δικαιώματα όλων και όχι μόνο μεμονωμένων ομάδων εργαζομένων, και από την άλλη να μπορεί να προβλεφθεί η βιωσιμότητα των θεατρικών παραγωγών. Ως εκ τούτου, δεν θεωρώ κάποιο συστατικό περισσότερο σημαντικό από το άλλο, αλλά πιστεύω ότι θα πρέπει να στοχεύσουμε στην ισορροπία μεταξύ των συστατικών μέσω του διαλόγου και της

συνεργασίας, αλλά και μέσω της διεκδίκησης περισσότερων πόρων από τον συνολικό κρατικό προϋπολογισμό.

### Γιατί θέατρο:

Οι απόψεις μου για το θέατρο έχουν διαμορφωθεί από την ολιγόχρονη επαφή μου με αυτό ως βοηθός στις παραγωγές της Υπόγειας Σκηνής/Πολυχώρου Συνεργείο. Μέσω αυτής της εμπειρίας, βλέπω το θέατρο όχι σαν έναν χώρο (θεατρική σκηνή), αλλά σαν ένα μαγικό τοπίο το οποίο έχει την ιδιότητα να δια/μεταμορφώνεται ανάλογα με τις τρέχουσες κοινωνικές συνθήκες. Επιτρέπει στους ανθρώπους να αμφισβητήσουν και να επαναπροσδιορίσουν σύνορα, σύμβολα, (γλωσσικά) σημεία και άλλες γραμμικές συνθήκες που τους ενώνουν ή τους χωρίζουν. Το θέατρο παίζεται, και ως παιχνίδι προϋποθέτει άλλους κανόνες, πέρα από τους υφιστάμενους κοινωνικούς, καλλιτεργώντας σκέψεις άναρχης φαντασίας. Τι θα γινόταν σε μία άλλη πραγματικότητα, φτιαγμένη από άλλες υφές, μυρωδιές και εικόνες; Ποιοι/-ες/-α θα μπορούσαμε να γίνουμε; Πώς θα διαμορφωνόταν το θέατρο αν η ισοτιμία στη θέαση ήταν αναπόσπαστο δικαίωμα για όλα τα άτομα; Πώς θα μπορούσε να είχε διαμορφωθεί ο κόσμος εάν εξισωνόταν ο άνθρωπος με όλα τα άλλα είδη που συν-υπάρχουν στον πλανήτη; Γι' αυτές και για άλλες πολλές (με τα όρια της λογικής) ερωτήσεις που είναι αδύνατον να απαντηθούν συνεχίζουμε να παράγουμε θέατρο και να φανταζόμαστε το θέατρο που θέλουμε.



## Λευτέρης Μουμτζής Μουσικός, Συνθέτης

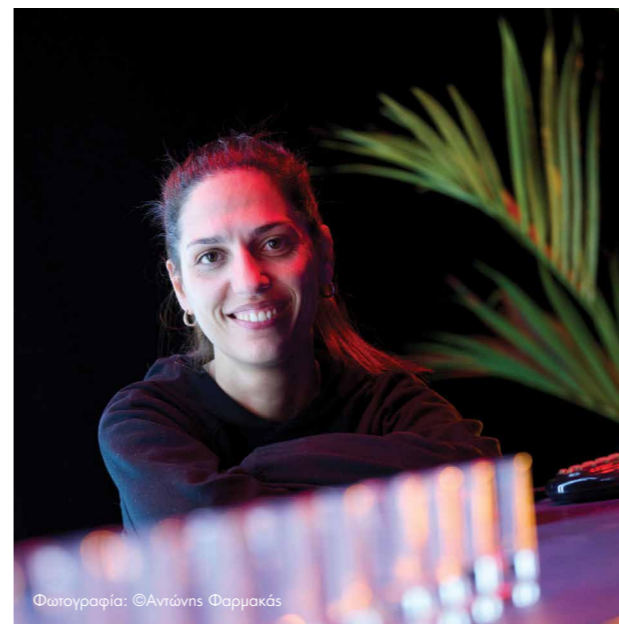
### Για το θεατρικό πεδίο:

Κατά την ταπεινή μου γνώμη, για να υλοποιηθεί μια καλή παράσταση χρειάζεται ισορροπία μεταξύ διαφόρων συστατικών. Με άλλα λόγια, κάποια ίσως να είναι πιο σημαντικά από άλλα, παρ' όλα αυτά το καθένα είναι αναγκαίο και έχει τη σημασία του. Με τον ίδιο τρόπο και ο κάθε συντελεστής –ηθοποιοί, τεχνικοί, αλλά και οι άνθρωποι που δουλεύουν για την προώθηση και την εξωτερική εικόνα του έργου– έχουν ρόλο στην επιτυχία της. Πιστεύω ότι το κράτος θα μπορούσε να εστιάσει περισσότερο στον ποιοτικό έλεγχο, ο οποίος θα πρέπει να διεξάγεται, βέβαια, από καταρτισμένους ανθρώπους του χώρου. Είναι σημαντικό, θεωρώ, μέσα σε αυτή την αξιολόγηση να λαμβάνουμε επίσης υπόψη τη βιωσιμότητα των διάφορων θεατρικών ομάδων/θιάσων και τη συμπερίληψη των νέων καλλιτεχνών. Ως καλλιτεχνική κοινότητα, θα έλεγα ότι σημαντικό είναι να προσπαθήσουμε να διατηρήσουμε και να καλλιεργήσουμε ακόμα περισσότερο μεταξύ μας αξίες όπως η αλληλοεκτίμηση, η αλληλεγγύη και η συναδελφικότητα.

### Γιατί θέατρο:

Το θέατρο μας φέρνει πιο κοντά στον εαυτό μας. Μας δίνει πρόσβαση στην έκφραση. Μέσω της ιστορίας ταυτιζόμαστε. Μέσα από την ταύτιση μπορούμε να αναπτύξουμε την ενσυναίσθησή μας, να νιώσουμε αυτό που μπορεί να περνά ένας άλλος άνθρωπος, αλλά και να κατανοήσουμε τον ίδιο μας τον εαυτό και τη δική μας εμπειρία σε αυτή τη ζωή. Επίσης, η συνύπαρξη στον ίδιο χώρο με άλλους ανθρώπους που βιώνουν την ανάλογη για αυτούς εμπειρία είναι μια τελετή η οποία ενδυναμώνει την αίσθηση της κοινωνίας και της κοινότητας.

Είναι πολλά και ανεκτίμητα αυτά που κερδίζουμε από το καλό θέατρο. Ως συντελεστής, νιώθω ότι κάθε παραγωγή είναι και ένας καινούργιος κόσμος που ανοίγεται μπροστά μου για να τον εξερευνήσω, να μάθω μέσα από αυτόν, μέσα από την ιστορία, μέσα από τους ανθρώπους, πάνω και κάτω από τη σκηνή, και κάθε φορά νιώθω ότι φεύγω καλύτερος άνθρωπος, έχοντας προσφέρει κάτι μικρό αλλά ουσιαστικό.



## Μαρία Βαρνακίδου Σκηνοθέτις

### Για το θεατρικό πεδίο:

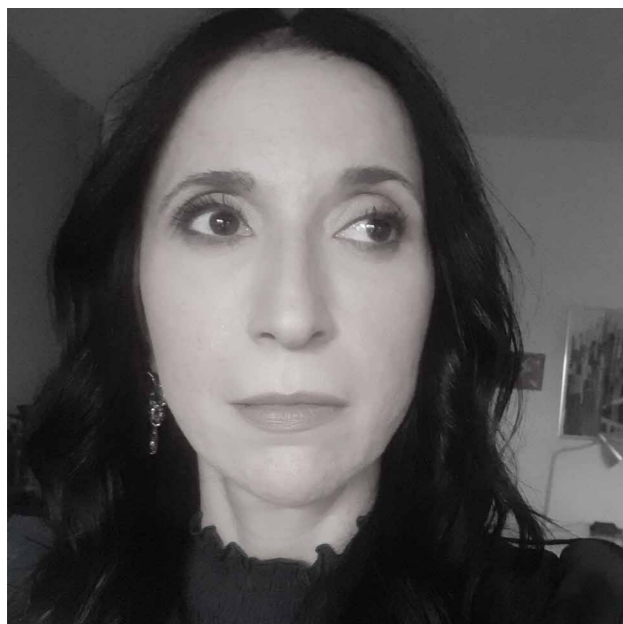
Ένα σημαντικό στοιχείο του θεατρικού πεδίου που χρειάζεται να διατηρηθεί μέσω της θεσμικής υποστήριξης του κράτους είναι η συνεχής καλλιέργεια και ανάπτυξη νέων ταλέντων και καινούργιων ερεθισμάτων. Ενισχύοντας τους αναδυόμενους καλλιτέχνες μέσω κρατικών χρηματοδοτήσεων και πόρων, το κράτος θα εξασφαλίζει μια συνεχή ανάπτυξη και καινοτομία στον χώρο του θεάτρου.

Επίσης, θεωρώ αναγκαίο να δημιουργηθούν προγράμματα τα οποία να προωθούν τους ντόπιους καλλιτέχνες, έτσι ώστε να παρουσιάζουν το έργο τους σε διεθνή φεστιβάλ και θέατρα στο εξωτερικό.

Είναι επίσης σημαντικό να υπάρχει μια ισότιμη αντιμετώπιση προς όσες και όσους εργάζονται για τη δημιουργία μιας θεατρικής παραγωγής, είτε αυτοί είναι θεατρικοί συγγραφείς, ηθοποιοί, σκηνοθέτες, φωτιστές, σκηνογράφοι, είτε άλλοι επαγγελματίες του θεάτρου. Αναγνωρίζοντας και στηρίζοντας τη σημαντικότητα όλων των καλλιτεχνών, προωθείται ένα πιο υγιές καλλιτεχνικό τοπίο, που διασφαλίζει ότι θα έχουν όλες και όλοι την ευκαιρία να εργάζονται και να πληρώνονται ισότιμα, με στόχο να προβάλλουν την καλύτερη ποιότητα για το έργο τους.

### Γιατί θέατρο:

Το θέατρο έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει ως δημιουργικό όπλο για προσωπική, κοινωνική και πολιτική αλλαγή. Προσωπικά, αντιλαμβάνομαι τη λειτουργία του θεάτρου σαν έναν καθρέφτη ο οποίος αντανακλά τις συλλογικές αλήθειες μιας κοινωνίας: μπορεί να προκαλέσει συναισθήματα και να πυροδοτήσει συζητήσεις. Είναι μια πολύτιμη πλατφόρμα, ένα ισχυρό μέσο αφήγησης και ευαισθητοποίησης, το οποίο μπορεί να προκαλέσει έμπνευση στους θεατές να αναλάβουν συλλογική ευθύνη για ένα βιώσιμο μέλλον.



## Μαρία Ιόλη Καρολίδου Σκηνοθέτρια

### Για το θεατρικό πεδίο:

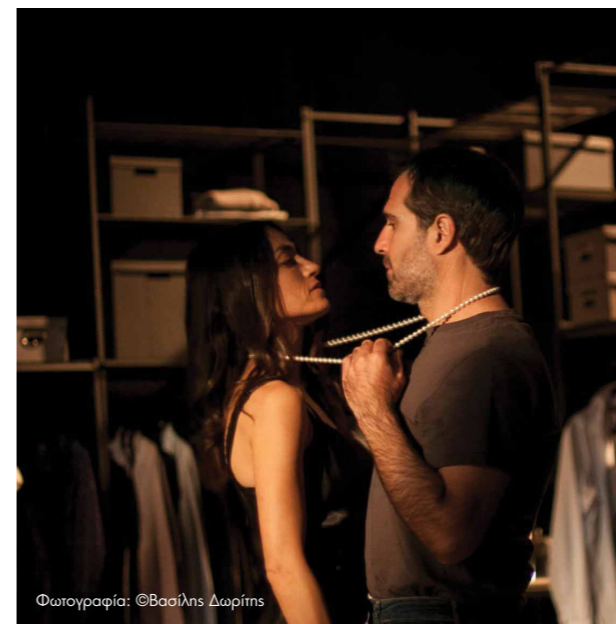
Η Γαλλίδα ηθοποιός Valérie Lang –κόρη του Jack Lang, που είχε υπηρετήσει παλαιότερα ως υπουργός Πολιτισμού– είχε δηλώσει κάποτε: «Το κλειδί για ένα θέατρο ουσίας βρίσκεται στη στήριξη των θεατρικών ομάδων». Το θέατρο είναι οι άνθρωποί του, είναι τα άτομα που αναλαμβάνουν να πραγματοποιήσουν το άπιαστο μιας ιδέας, να δομήσουν το χειροπιαστό μιας συνθήκης, να κατοχυρώσουν την αναπαράσταση και την αποδόμηση ενός κόσμου, μιας ιδέας, μιας συνθήκης. Δίχως την κατάθεση, την ερμηνεία και τη δημιουργία των ανθρώπων αυτών, δεν μπορεί να υπάρξει θεατρική πράξη. Ειδικότερα, όταν η θεατρική πράξη επιθυμεί να συνδιαλλαχθεί με τα όρια του πειραματισμού, της εξερεύνησης των ορίων της καλλιτεχνικής έκφρασης, της εμπειρισταωμένης διαλεκτικής σχέσης με όψεις και πρακτικές του πολιτικού και κοινωνικού συγκείμενου. Η στήριξη των ανθρώπων του θεάτρου και της καλλιτεχνικής τους ελευθερίας, καθώς και η διαρκής ενίσχυση της θεατρικής ποικιλομορφίας και της καινοτομίας από το κράτος, είναι αδιαμφισβήτητα εκ των ων ουκ άνευ. Τότε μόνο μπορεί να αρχίσει να διαμορφώνεται ένα πολύμορφο, ζωντανό θεατρικό τοπίο: με ανθρώπους που αισθάνονται ότι μετρούν, ότι έχουν ουσιαστικό ρόλο και λόγο στο ευρύτερο πολιτιστικό οικοσύστημα.

### Γιατί θέατρο:

Κάνω θέατρο γιατί είναι ο τρόπος που έχω επιλέξει να ζω και να αντιλαμβάνομαι τον κόσμο γύρω μου. Το θέατρο είναι το πλαίσιο μέσα από το οποίο δημιουργώ συντεταγμένες επικοινωνίες με όσα με περιβάλλουν. Το θέατρο είναι ο μπουσουλός, το βαρόμετρο του κόσμου μου και της ύπαρξής μου. Επιλέγω να βλέπω το θέατρο –και την τέχνη γενικότερα– ως μία αναγκαιότητα. Το θέατρο δεν είναι η γαρνιτούρα στο κυρίως πιάτο, είναι το πιάτο και το κυρίως γεύμα και το επιδόρπιο μαζί.

Αγαπώ αφόρητα τη διαδικασία δημιουργίας μιας παράστασης. Τη συνάντηση με το κείμενο, τη συνάντηση με τους χαρακτήρες, τους κόσμους τους, τις δαιδαλώδεις διαδρομές και τις αναζητήσεις τους. Τη συνάντηση με τους συντελεστές στον χώρο προβών, τις δαιδαλώδεις διαδρομές και τις αναζητήσεις μας. Και, κυρίως, τη βαθιά σύνδεση με κάτι μεγαλύτερο από εμάς, που φαίνεται να μας μετακινεί κάθε φορά και να μας αποκαλύπτει μια διαφορετική έκφανση της ανθρώπινης κατάστασης.

Για αυτή τη σύνδεση –την τόσο σπάνια στις μέρες μας– φαίνεται να έρχεται ο κόσμος στο θέατρο. Πιο συγκεκριμένα, για τη χαρά της συνάντησης και την προσδοκία της σύνδεσης. Εκεί, στο σκοτάδι της αίθουσας, δίπλα από άλλους συνανθρώπους του, αναμένει ο θεατής να συναντηθεί με το δρώμενο. Και προσμένει κυριολεκτικά εκείνη ακριβώς τη στιγμή, όταν τα φώτα της σκηνής ανάψουν, γιατί τότε η παράσταση θα γίνει υπόθεση προσωπική για εσένα αποκλειστικά και μόνο, για εσένα που επέλεξες να έρθεις στο συγκεκριμένο έργο, στον συγκεκριμένο χώρο, τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Κι αν τύχει και εμπιστευτείς και αφηθείς στη σύνδεση αυτή, τότε υπάρχει μια κάποια αμυδρή ελπίδα πως, βγαίνοντας από τον χώρο του θεάτρου, κάτι θα έχει ήδη αλλάξει.



## Μαρία Φιλίππου Ηθοποιός

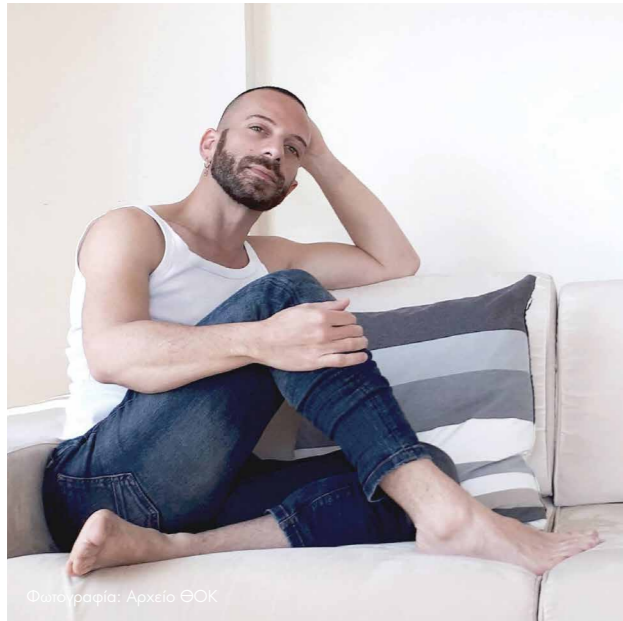
### Για το θεατρικό πεδίο:

Η θεσμική στήριξη του κράτους προς τις τέχνες πρέπει να διαφυλάξει την καλλιτεχνική πρόοδο. Καθώς οι τρέχουσες συζητήσεις και εργασίες του Υφυπουργείου Πολιτισμού αναδιαμορφώνουν τους τρόπους επιχορήγησης, είναι σημαντικό να τεθούν τα σωστά κριτήρια ως προς το τι θέατρο θέλουμε να παράγεται. Παρόλο που συμφωνώ ότι πρέπει η κάθε παραγωγή να επιδιώκει να χρηματοδοτηθεί και με εναλλακτικούς τρόπους, είναι πολύ σημαντικό να διαφυλαχθεί η καλλιτεχνική ποιότητα έναντι της εμπορικής, αλλά και οι επιχορηγήσεις να διαμορφωθούν με τρόπο ώστε να επιτρέπουν πια στους δημιουργούς να σχεδιάσουν το έργο τους, αξιοποιώντας όλες τις δυνατότητές τους και απαντώντας στις σύγχρονες απαιτήσεις του κοινού. Το οικονομικό μέρος της παραγωγής δεν μπορεί να είναι ο πιο καταλυτικός παράγοντας και στόχος ενός χορηγικού προγράμματος δεν νοείται να είναι η απλή συντήρηση στεγών ή θιάσων, αλλά η συνεχής ώθησή τους για καλλιτεχνική εξέλιξη.

### Γιατί θέατρο:

Συχνά αμφισβητώ τη σπουδαιότητα των τεχνών –και, κατ' επέκταση, του θεάτρου– έναντι των επιστημών ή της κοινωνικής εργασίας. Έχει φανεί όμως πόσο απαραίτητη είναι η ύπαρξη του θεάτρου στη ζωή μας, ιδιαίτερα σε περιόδους όπου ο κόσμος δεν λειτουργεί όπως τον ξέρουμε. Ο άνθρωπος είναι σκεπτόμενος και, αν η σκέψη του μένει στάσιμη, η ποιότητά του αλλοιώνεται. Η δημιουργική διαδικασία, είτε είμαι θεατής είτε δημιουργός είτε συμμετέχων/-ουσα σε εργαστήριο θεάτρου, είναι μια διαδικασία πνευματική, που μας φέρνει αντιμέτωπους με τον εαυτό μας, τις προκαταλήψεις μας, τις ανασφάλειές μας, αλλά και με τις ανάγκες και τις δυνάμεις μας. Το θέατρο μπορεί και πρέπει να λειτουργεί ως εργαλείο διασκέδασης και ψυχαγωγίας, μόρφωσης και εκπαίδευσης, διαλόγου και αναζήτησης του εγώ και του άλλου.

Στιγμιότυπο από την παράσταση *Ο ερασπής* του Χάρολντ Πίντερ, σκηνοθεσία: Μαρία Κυριάκου, ηθοποιοί: Στέλιος Ανδρονίκου, Μαρία Φιλίππου, σκηνικά/κοστούμια: Κωνσταντίνος Ανδρέου, Side Effect Productions, 2021



Φωτογραφία: Αρχείο ΘΟΚ

## Παναγιώτης Τοφής Χορογράφος/Χορευτής

### Για το θεατρικό πεδίο:

Πιστεύω πως ένα από τα κυριότερα συστατικά του θεατρικού πεδίου, το οποίο είναι σημαντικό να διαφυλαχθεί μέσα από τη θεσμική στήριξη του κράτους, είναι το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Δηλαδή η ομάδα των επαγγελματιών που συνεργάζονται άμεσα στο πλαίσιο προβών, ώστε να δημιουργηθεί, να υλοποιηθεί και να παρουσιαστεί μία θεατρική παράσταση. Με άλλα λόγια, οι άμεσα εμπλεκόμενοι δημιουργοί που έχουν εκπαιδευτεί και ειδικευτεί ο καθένας και η καθεμία στον τομέα του/της. Επείγει να αναγνωρίζονται όλοι και όλες τους ως επαγγελματίες εργαζόμενοι/-ες και εργοδοτούμενοι/-ες και, επομένως, να αμείβονται, να ασφαρίζονται και να συνταξιοδοτούνται, όπως γίνεται σε κάθε άλλο επάγγελμα, απλά και λογικά, βάσει ωρών απασχόλησης, εμπειρίας και καλλιτεχνικού αποτελέσματος, με πρώτιστο μέλημα πάντοτε την αναγνώριση και τη διαφύλαξη πηθικών και πνευματικών δικαιωμάτων.

Τρομερά σημαντική θεωρώ εξίσου την υποστήριξη πειραματικών πρότζεκτ και νέων δημιουργικών φωνών, που διακρίνονται για την πολυμορφία και τη διαφορετικότητά τους και καταπιάνονται με σύγχρονες, ουσιαστικές θεματικές οι οποίες αφορούν το κοινό τού σήμερα. Του εδώ και τώρα.

### Γιατί θέατρο:

Συνεχίζω να κάνω θέατρο για να είμαι ειλικρινής απέναντι στον οχτάχρονο εαυτό μου. Γιατί επιλέγω να ακούω το παιδί μέσα μου, όπως και τη βαθύτατη ανάγκη μου για συνεχή έρευνα και καλλιέργεια, δημιουργία, πειραματισμό και καινοτομία.

Κάπως έτσι ελπίζω να αφουγκράζονται και οι νεότεροι τον εαυτό τους. Εύχομαι να παρατηρούν και γενναία να τολμούν να δοκιμάζουν, να νιώθουν, να διαφωτίζουν, να επικοινωνούν και να εκπαιδεύουν τον κόσμο γύρω τους μέσω των τεχνών, αλλά και μέσω της κοινωνικής τους στάσης, διατηρώντας ατόφια τη φωνή τους.



## Τάκης Τζαμαργιάς Σκηνοθέτης – Μέλος ΕΕΠ (Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό) ΕΚΠΑ

### Για το θεατρικό πεδίο:

Ο φορέας, κατά τη γνώμη μου, που αποτελεί το σημαντικότερο συστατικό του θεατρικού πεδίου, σε συνδυασμό με την ιστορία του σε επίπεδο δραματολογίας και παραστάσεων, προϋποθέτει ανυπερθέτως τη θεσμική στήριξη του κράτους. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει πως ο καλλιτεχνικός του διευθυντής, ως υπεύθυνος του φορέα, δεν θα πρέπει να λειτουργεί ανοιχτά σε συνεργασίες με σκηνοθέτες με διαφορετική αντίληψη και συνοχή, ώστε να υπάρχει θέατρο πολλαπλών τάσεων και κατευθύνσεων, καλύπτοντας, ει δυνατόν, ένα ευρύ φάσμα θεατών.

### Γιατί θέατρο:

Κάνουμε θέατρο για να επιβεβαιώνουμε τη θνητότητά μας ως ισότιμα μέλη της μόνης εναπομείνουσας κοινότητας, που λειτουργεί όσο διαρκεί η παράσταση.





Φωτογραφία: ©Γιώργος Χαράλαμπος

Από την παράσταση *Οι κονδυλοφόροι του Μαρκίσιου Ντε Σαντ* του Doug Wright, Alpha Square, 2018

## Φώτης Αποστολίδης Ηθοποιός

### Για το θεατρικό πεδίο:

Βασικό συστατικό του θεατρικού πεδίου στον τόπο μας είναι η ίδια η θεσμική στήριξη του κράτους. Είναι απαραίτητη για το ελεύθερο θέατρο, ούτως ή άλλως, πόσο μάλλον σε μία χώρα μικρή, που πέρασε αλματωδώς μέσα από δύο γενιές σε μια δυτικού τύπου ευημερία, χωρίς όμως να έχει προλάβει να ενσωματώσει στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της εκείνες τις αξίες πνευματικής αντίστασης που καλλιεργεί η σύγχρονη τέχνη και ιδίως το δημιουργικό κωνευτήρι όλων των τεχνών: το θέατρο. Κι αν ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου έχει, εκ των πραγμάτων, τη δυνατότητα να εξελίσσεται, αυτό οφείλεται όχι μόνο στη δοσμένη δύναμή του, αλλά και στην αλληλεπίδρασή του με το ελεύθερο θέατρο, από το οποίο αντλεί και αξιοποιεί δημιουργούς. Αυτή η θεσμική στήριξη λοιπόν απαιτεί χρήματα –περισσότερα χρήματα– και τη διαμόρφωση ενός σχεδίου επιχορηγήσεων που να είναι δίκαιο, λειτουργικό και αποτελεσματικό. Το Σχέδιο ΘΥΜΕΛΗ, που λειτουργούσε μέσα στα σπλάχνα του κρατικού μας θεάτρου, αποδείχθηκε μια καλή βάση ώστε να αλλάξει μια παγιωμένη κατάσταση πολλών χρόνων η οποία δίχασε το ελεύθερο θέατρο. Δεν εξάλειψε τον δικασμό, ούτε με τα διαθέσιμα κονδύλια μπορούσε να κάνει θαύματα, αλλά είχε την προοπτική να βελτιώνεται.

Δυστυχώς, με τη μεταφορά του ΘΥΜΕΛΗ από τον ΘΟΚ στο νεοσύστατο Υφυπουργείου Πολιτισμού, και με τις αλλαγές που υπέστη, βρισκόμαστε μπροστά σε αποτελέσματα που, αυτό το εξάμηνο, το πρώτο του 2024, αναγκάζουν το ελεύθερο θέατρο να υπολειπώθει, με περισσότερες από τις μισές παραγωγές που επιχορηγήθηκαν να μην μπορούν να πραγματοποιηθούν. Θεωρώ πως, παρά τις καλές προθέσεις ανθρώπων που εργάζονται σκληρά στο Υφυπουργείο, χρειάζεται μια ομάδα ανθρώπων του θεάτρου που, στη βάση των δικών τους συγκλίσεων, θα λειτουργήσει συμβουλευτικά, ώστε να μην ξαναβρεθούμε μπροστά σε τέτοιο στραπάτσο και –γιατί όχι;– το σχέδιο να αναζητήσει νέους ορίζοντες που μόνο ο επίπονος και επίμονος διάλογος μπορεί να προσεγγίσει.

### Γιατί θέατρο:

Ξέρω μόνο γιατί εγώ κάνω θέατρο. Διότι μ' αρέσει να μπαίνοβγαίνω στο φως ή στις σκιές, να μεταμορφώνομαι, να παλεύω με το θεριό της υποκριτικής τέχνης. Ξέρω πως έχω δει ανθρώπους να φεύγουν από το θέατρο –λίγοι ή πολλοί, δεν έχει σημασία–, ολοένα περισσότεροι, όμως, που γεύτηκαν το παιχνίδι και υπήρξαν ενεργοί θεατές έζησαν μαζί μου και με τους συναδέλφους μου τη θεατρική περιπέτεια και έφυγαν για να ξανάρθουν σε μια άλλη παράσταση, σε ένα άλλο έργο. Υπάρχει ένας διάλογος με αυτούς τους ανθρώπους για την ουσία ενός έργου, αλλά και για την ακροβασία που είναι η τέχνη μας. Για πρώτη φορά στα χρόνια μου στο θέατρο, είμαι άνεργος και άεργος, αντί να είμαι στον αγώνα της αναμέτρησης με τρεις σημαντικούς ρόλους αυτό το εξάμηνο, σε παραγωγές που επιχορηγήθηκαν αλλά δεν είναι εφικτό να πραγματοποιηθούν. Για πρώτη φορά σκέφτομαι υπαρξιακά την εργασία μου, όχι με δική μου πρωτοβουλία, αλλά λόγω αυτής της αναπάντεχης κρίσης στο θεατρικό μας τοπίο. Αξίζουν άραγε τόσα σημάδια σε ένα σώμα, τόσες μνήμες ενός ανθρώπου που αλλάζει ρούχα πίσω από ένα δέντρο σε μια περιοδεία, τόσο καρδιοχτύπι, μια αγωνία πριν απ' την πρεμιέρα λες και κρέμεται η ισορροπία του σύμπαντος από μια ερμηνεία; Αναρωτιέμαι αν αξίζει να είσαι εθελοντής φτωχός, εκλιπαρώντας το κράτος να καταλάβει πως το θέατρο δεν είναι πολυτέλεια, αλλά ανάγκη των πολιτών. Αξίζει; Αξίζει;

Τι περιμένει η ελπίδα μου; Να την εμπιστευτώ ξανά. Να τολμήσω τις σκηνοθετικές απόπειρες που ονειρεύομαι. Ούτε λόγος, βέβαια, για ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο. Σε μια χώρα όπου η τέχνη θεωρείται πολυτέλεια, η τριβή μαζί της είναι, μοιραία, μια ευγενής βαρβαρότητα. Ας είναι. Χωρίς θεατρικό κοστούμι φέτος, συνηθισμένος στη γύμνια, ούτως ή άλλως. Κι αν αυτό το κείμενο, από εκπεφρασμένο αλλά ακόρταγο άνθρωπο, μοιάζει με μίζερο παράπονο, είναι για να το αποτινάξω εκθέτοντάς το μέσα σε μια Μάσκα που κωράει την έκφραση και τη γύμνια μας – και αποκαλύπτει μόνο το βλέμμα μας.

## Για μένα ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου είναι το ανθρώπινο δυναμικό του



Φωτογραφία: ©Παναγιώτης Μήνα

### Πώς βιώσατε αυτές τις δύο θητείες και ποιος είναι ο δικός σας απολογισμός;

Η πορεία μου στον Οργανισμό ξεκίνησε προτού αναλάβω καθήκοντα Προέδρου, καθώς ήμουν για δεκαοκτώ μήνες μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και μου δόθηκε η ευκαιρία να διαμορφώσω μια γενικότερη εικόνα της λειτουργίας του ΘΟΚ. Γνώριζα, λοιπόν, τόσο τι έμελλε γενέσθαι στον Οργανισμό όσο και το όραμά μου. Αυτό ήταν βασισμένο σε τρεις λέξεις: «Θεατρικός», «Οργανισμός», «Κύπρου».

### Εορτασμοί για τα 50 χρόνια ΘΟΚ

Κατ' αρχάς εστίασα στη λέξη «Οργανισμός», καθώς για μένα ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου είναι το ανθρώπινο δυναμικό του. Με αφορμή την επέτειο 50 χρόνων λειτουργίας του Οργανισμού, που πλησίαζε όταν ανέλαβα την Προεδρία, θέλησα να αναδείξουμε τους ανθρώπους που πέρασαν από το θέατρο και το σίγμα που άφησαν στον μισό αιώνα λειτουργίας του. Έτσι, δημιουργήθηκε η επετειακή έκδοση ΘΟΚ και Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών για την πενήνταχρονη ιστορία του Οργανισμού, με τίτλο *Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου 1971-2021 | Μισός αιώνας θέατρο – Ένας κόσμος ολόκληρος* – η δεύτερη εκδοτική συνέργεια των δύο φορέων, μιας και προηγήθηκε το *Φως στη σκηνή* το 2020–, για την οποία είμαι πάρα πολύ περήφανη, αφού πλέον έχουμε στα χέρια μας μια εμπειρισταωμένη βιβλιογραφία για την ιστορία του κρατικού μας θεάτρου και μια σημαντική καταγραφή των καλλιτεχνών του τόπου. Αναδεικνύοντας το παρελθόν του ΘΟΚ, στοχεύαμε στη δημιουργία του παρόντος, ατενίζοντας συνάμα και το μέλλον του.

### Εμπλουτισμός δημόσιων κτιρίων με έργα τέχνης

Ο ΘΟΚ ήταν ο πρώτος πολιτιστικός χώρος που κοσμήθηκε με εικαστικά έργα, κατόπιν ανοικτού διαγωνισμού για ενδιαφερόμενους καλλιτέχνες. Με αυτό τον τρόπο αναδείξαμε την τέχνη και τις παράλληλες εκφάνσεις της καλλιτεχνικής μας δημιουργίας. Ήμασταν, θεωρώ, ο προπομπός ούτως ώστε άλλοι είκοσι τρεις οργανισμοί να προχωρήσουν στη διαδικασία εμπλουτισμού των δημόσιων χώρων τους με έργα τέχνης.

### Σκηνή ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ

Επανερχομαι στην ονομασία «Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου» και στέκομαι τώρα στη λέξη «Κύπρου». Από την πρώτη μου θητεία άρχισα να αναπτύσσω την ιδέα της Σκηνής ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ, αντιλαμβανόμενη ότι το κρατικό θέατρο της χώρας όφειλε να είναι, πέρα από τα αστικά κέντρα, κοντά και στις κοινότητες, πηγαίνοντας το ίδιο σε αυτές. Έτσι, ζητούμενο ήταν η εξεύρεση κατάλληλου ρεπερτορίου που αφενός να συνάδει με την καθημερινότητα των κοινοτήτων και αφετέρου να παρουσιάζεται με ευέλικτα σκηνικά, χωρίς αυτά τα δύο να συνεπάγονται οποιαδήποτε καλλιτεχνική έκπτωση. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι η παραγωγή της Σκηνής ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ *Μακρυκωσταίοι & Κοντογιώργηδες* βραβεύτηκε για τη σκηνογραφική και ενδυματολογική εργασία του Εδουάρδου Γεωργίου, επαληθεύοντας, αν θέλετε, την ποιότητα αυτού του εγχειρήματος. Αξίζει να σταθώ στο γεγονός ότι τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του θεσμού η εν λόγω Σκηνή αγκαλιάστηκε από δεκαέξι κοινότητες της Κύπρου.

### Περιοδεία στην Αυστραλία

Έπειτα προχωρήσαμε μέχρι και την Αυστραλία: μια ενέργεια κορύφωσης της σημασίας του θεσμού στην πορεία του κρατικού μας θεάτρου, το οποίο δεν σταματά στις ακτογραμμές του νησιού μας, αλλά οφείλει να βρίσκεται κοντά στον απανταχού Ελληνισμό και τους Κύπριους απόδημους. Με την εξασθένιση του Covid-19 και το άνοιγμα των συνόρων, μπορέσαμε να εξασφαλίσουμε μέσω του προϋπολογισμού του ΘΟΚ κονδύλια και εγκρίσεις από το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή. Ακολουθώντας, τον Μάιο του 2023 περιoδεύσαμε στην Αυστραλία –στο Μπρισμπείν, την Αδελαΐδα και τη Μελβούρνη–, όπου τύχαμε μεγάλης και εξαιρετικής συγκινητικής υποδοχής. Η κατάθεση του καλλιτεχνικού στίγματος του σύγχρονου θεατρικού μας τοπίου εκτός των συνόρων μας ήταν μια δυνατή εμπειρία, αλλά και μία υποχρέωση του ΘΟΚ προς τον απόδημο Ελληνισμό.

### Εφηβικό θέατρο

Θα αναφερθώ επίσης στην ένταξη του εφηβικού θεάτρου στη λειτουργία των Σκηνών μας – μια εισήγηση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή, η οποία προήλθε έπειτα από ανοικτή προκήρυξη. Τα Συμβούλια και στις δύο θητείες μου στήριξαν την καλλιτεχνική ομάδα που το ανέλαβε, δίνοντάς της χώρο να λειτουργήσει, να καλλιεργηθεί και να μεστώσει. Δόθηκε έμφαση στην ανάδειξη θεματολογίας που συνδέεται με τους εφήβους μέσα από την πραγματοποίηση μιας ευρύτατης γκάμας δραστηριοτήτων.

**Πρωτόκολλα συνεργασίας**

Η εξωστρέφεια του Οργανισμού επιτεύχθηκε και μέσα από πολλές συνέργειες και υπογραφή σχετικών μνημονίων, όπως με το Εθνικό Θέατρο Ελλάδος, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, την Εθνική Αρχή Στοιχημάτων, την Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου, το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου και άλλους φορείς.

**Πανδημία – Covid 19**

Την περίοδο της πανδημίας, που ήταν για όλους μας μια πρωτόγνωρη και δύσκολη περίοδος, δουλέψαμε σκληρά και μπορέσαμε να συμβάλουμε ώστε το ελεύθερο θέατρο αλλά και ο ΘΟΚ να βγουν από την κρίση όσο το δυνατόν πιο αλώβητοι. Ιδιαίτερη πρόκληση ήταν η δημιουργία και η εφαρμογή των υγειονομικών πρωτοκόλλων, καθώς και η προσπάθεια επιστροφής των θεατών στις θεατρικές αίθουσες.

Έτσι, λοιπόν, ο ΘΟΚ, πρώτος άνοιξε την αυλαία παρουσιάζοντας την παράσταση της Σκηνής ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ Η μικρή μας πόλη του Θόρντον Ουάιλντερ, σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου, στο αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών, δίνοντας έτσι το πρόσταγμα για την επανεκκίνηση της θεατρικής δραστηριότητας στην Κύπρο. Έπειτα, ανέβασε τους *Αχαρνείς* του Αριστοφάνη, σε σκηνοθεσία Βαρνάβα Κυριαζή, πάλι στο αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών, έχοντας επί σκηνής 28 συντελεστές και διαμορφώνοντας παράλληλα καμαρίνια με βάση τα περιοριστικά μέτρα των πρωτοκόλλων. Δουλειά ενός Διοικητικού Συμβουλίου άλλωστε ήταν να δημιουργεί τις προϋποθέσεις, προκειμένου οι δημιουργοί να βρίσκονται στο σανίδι, κάνοντας τη δική τους δουλειά.

**Σχέδιο Επιχορήγησης ΘΥΜΕΛΗ**

Αν και οι οιωνοί δεν ήταν με το μέρος μας, εργαστήκαμε συλλογικά σε συνεργασία με τους κοινωνικούς μας εταίρους και διαχειριστήκαμε το ΘΥΜΕΛΗ προς όφελος των δημιουργών, δείχνοντας κατ' εξαίρεση ευελιξία στον τρόπο με τον οποίο αξιολογούνταν τα αποτελέσματα των παραγωγών, μαζί με την πρόσθετη οικονομική ενίσχυση του Σχεδίου ΘΥΜΕΛΗ ΣΥΝ, που τέθηκε σε ισχύ για στήριξη των θιάσων και τους επέτρεψε να παραμείνουν ενεργοί. Μέσα από τις εξοικονομήσεις από τον προϋπολογισμό του ΘΟΚ, κατέστη δυνατόν να εξευρεθεί ποσό ύψους €120.000 για το έτος 2022, και αφού λάβαμε σχετική άδεια από το Υπουργείο Οικονομικών και το Υπουργείο Παιδείας, στηρίξαμε οικονομικά όσους είχαν αιτηθεί για το ΘΥΜΕΛΗ 2022 με έκτακτη, μη επαναλαμβανόμενη χορηγία. Πόσοι θίασοι μας ανέφεραν ότι από αυτά τα χρήματα κρατήθηκαν ζωντανοί! Η εν λόγω χορηγία αφορούσε μια ουσιαστική οικονομική αρωγή για το 2022, δεδομένης και της μετακίνησης του Σχεδίου στο Υφυπουργείο Πολιτισμού.

**Podcasts και μαγνητοσκοπημένες παραστάσεις του ΘΟΚ online**

Περαιτέρω στήριξη στους δημιουργούς επιτεύχθη και με τη δημιουργία των podcasts της *Οδύσσειας* και της *Ιλιάδας* του Ομήρου. Επιπλέον, αφού πήραμε εγκρίσεις από τους καλλιτέχνες για δωρεάν διαδικτυακή προβολή παραστάσεων του ΘΟΚ στις οποίες συμμετείχαν, τους επιβραβεύσαμε με ένα συμβολικό ποσό για την παραχώρηση των δικαιωμάτων τους. Με αυτή την πρωτοβουλία στηρίξαμε επίσης το θεατρόφιλο κοινό, προβάλλοντας τις παραστάσεις τις συνήθεις ημέρες και ώρες πραγματοποίησής τους – κάθε Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή.

**Κώδικας Πρακτικής για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Παρενόκλησης και της Παρενόκλησης**

Ένα ακόμη από τα επιτεύγματα του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου ήταν η σύνταξη του Κώδικα Πρακτικής για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Παρενόκλησης και της Παρενόκλησης, ο οποίος ετοιμάστηκε με δική μου παρότρυνση ειδικά για τον ΘΟΚ, σε συνεργασία με το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Μαρίας Στυλιανού-Λοττίδη, και κατόπιν διαβούλευσης με τους αρμόδιους εκπροσώπους των Συντεχνιών ΟΗΟ-ΣΕΚ και ΣΗΔΗΚΕΚ-ΠΕΟ.

**Παγκόσμια διάκριση στη Διεθνή Έκθεση Παραστατικών Τεχνών της Πράγας '23**

Δεν περιπεύει να αναφερθώ και στη διάκριση της εγκατάστασής μας *Spectators in a ghost city*, που έλαβε το μεγάλο βραβείο Golden Triga στη Διεθνή Έκθεση Prague Quadrennial of Performance Design and Space. Έτσι ξεκίνησε το ταξίδι της παρουσίασης της εγκατάστασης από τον χώρο μας στην Κύπρο, στο Cyens στη Λευκωσία και στο Εθνικό Θέατρο Ελλάδος, σε συνεργασία με την εκεί Πρεσβεία μας και το Σπίτι της Κύπρου.

**Απόφαση Επιτροπής Ανταγωνισμού ως προς την καταγγελία του Θεάτρου «ΕΝΑ»**

Τον Οκτώβριο του 2019 η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού (ΕΠΑ), με την απόφαση αρ. 42/2019, ημερομηνίας 27/8/2019, επέβαλε χρηματικό πρόστιμο ύψους €342.221,35 στον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου για παράβαση του Άρθρου 6(1) του περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου 13(Ι)/2008. Η εν λόγω παράβαση συνίστατο στην επιλογή από τον ΘΟΚ του βαθμού οικονομικής ισχύος των άμεσων ανταγωνιστών του στην αγορά της παραγωγής και παρουσίασης θεατρικών παραστάσεων μέσω της εκμετάλλευσης της αρμοδιότητας που έχει αναφορικά με την έγκριση και τον διαμοιρασμό κρατικών χορηγιών σε αυτά, καθώς και λόγω της εμπιστευτικής πληροφόρησης που αποκτά σε σχέση με τα ανταγωνιστικά θέατρα στο πλαίσιο της εν λόγω αρμοδιότητάς του.

Ο ΘΟΚ διαφώνησε κάθετα με την απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού και προσέφυγε ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου για ακύρωση της απόφασης, ασκώντας τις αρμοδιότητές του σύμφωνα με τον νόμο που τον διέπει και την εντολή του τόσο σε σχέση με την παραγωγή και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων, όσο και για την ανάπτυξη του θεάτρου στην Κύπρο μέσω της στήριξης και επιχορήγησης του ελεύθερου θεάτρου. Τον Νοέμβριο του 2019 ο ΘΟΚ πέτυχε την ακύρωση της απόφασης της ΕΠΑ. Με βάση τη σχετική απόφαση, οι διαδικασίες που εφάρμοσε είναι ορθές και νομότυπες, αφού η άσκηση των αρμοδιοτήτων του αποτελεί νομική υποχρέωσή του, και οι εν λόγω αρμοδιότητες δεν θα μπορούσαν να εκκωπηθούν σε οποιοδήποτε άλλο σώμα εκτός του ΘΟΚ.

**Αποζημιώσεις**

Κατά την ανάληψη της Προεδρίας του ΘΟΚ, διαπίστωσα ότι υπήρχε αριθμός αγωγών εναντίον του ΘΟΚ και αφορούσε τον τερματισμό της απασχόλησης των ηθοποιών του μόνιμου θιάσου το 2015. Μετά από μελέτη του θέματος δόθηκαν οδηγίες όπως ο Οργανισμός προχωρήσει στην καταβολή των αποζημιώσεών τους, στη βάση των οδηγιών του Γενικού Ελεγκτή, με αποτέλεσμα την άμεση διευθέτησή τους.

**Εύρυθμη λειτουργία του Οργανισμού**

Επίσης, με στόχο την καλύτερη και ταχύτερη λειτουργία των υπηρεσιών του Οργανισμού, ο ΘΟΚ προχώρησε στην ηλεκτρονική καταγραφή και τεκμηρίωση του φροντιστηρίου, στη μεταφορά του ραφτάδικου στο Κεντρικό Κτίριο, στην κατασκευή καμαρινιών στο πίσω μέρος της Κεντρικής Σκηνής και στην αποσυμφόρηση και εκκαθάριση του χώρου αποθήκευσης μεγάλων αντικειμένων του φροντιστηρίου.

**Όσα απομένουν**

Δεν μετανιώνω και δεν παραπονιέμαι για τίποτα. Έδωσα πάρα πολλά στον Οργανισμό, αλλά φεύγοντας παίρνω πολύ περισσότερα. Φεύγω γεμάτη, με ικανοποίηση. Αφήνω έναν πιο συγκριμένο Οργανισμό, με εκκρεμότητες το νέο οργανόγραμμα, που έχει κατατεθεί εδώ και ενάμιση χρόνο, το σχέδιο υπηρεσίας του Γενικού Διευθυντή, για το οποίο αναμένουμε σχετική έγκριση, και την υπογραφή της Διακρατικής Συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου, με την οποία θα θεσμοθετηθεί η παρουσία του ΘΟΚ στο Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου.

**Πού βρίσκεται σήμερα ο ΘΟΚ;**

Πιστεύω ότι βρίσκεται σε μια καλή θέση, εξωστρεφής, δίπλα σε άλλους πολιτιστικούς φορείς και έχοντας πλέον αρωγό στο έργο του το Υφυπουργείο Πολιτισμού. Από καλλιτεχνικής απόψεως, το πού βρίσκεται ο ΘΟΚ απαιτείται από τον πλουραλισμό στις προτάσεις μας, μέσα από

τις πωλήσεις, την πληρότητά μας και τα sold out. Έχει, επίσης, κατακτήσει κάτι που υπήρξε πρόσθετη επιδίωξή μου: εναλλαξιμότητα στους ηθοποιούς, στους συντελεστές, στα έργα και στις προτάσεις, εφαρμογή τακτικών διαδικασιών για τις ακροάσεις και βήμα τόσο στους νέους και στις νέες όσο και στο παλαιότερο δυναμικό του.

Στο διάστημα αυτής της πενταετίας εργαστήκαμε αποτελεσματικά με τις συντεχνίες, καθώς πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός για τα δικαιώματα και την εργασία του άλλου. Ουδέποτε αντιμετώπισα τον Οργανισμό ως εθελοντική προσφορά. Σε αυτόν δούλεψα με πάθος, κάτι που με οδηγεί σε ό,τι προανέφερα: φεύγω γεμάτη, πιο πλούσια από εμπειρίες και φιλίες, πιο ικανή, με πιο πολλές γνώσεις. Σε κάθε προσπάθεια είχα συνοδοιπόρους τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή και τους λειτουργούς και όλο το ανθρώπινο δυναμικό του Οργανισμού, τους οποίους ευχαριστώ θερμά για όσα κάναμε μαζί. Τούτο είναι για μένα ο ΘΟΚ και εν γένει το θέατρο: η δημιουργία, η αλληλεπίδραση και η αλληλοστήριξη στις τέχνες, το να μπορείς να ονειρεύεσαι και να προσφέρεις.

**Αρα πώς θα λέγατε ότι είναι σήμερα ο ΘΟΚ;**

Είναι δυστυχώς ακέφαλος μεν, αλλά πιο υγιής. Εύχομαι στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο τα καλύτερα. Είμαι βέβαιη ότι θα μπορέσει να βάλει το δικό του λιθαράκι και όραμα για να συνεχίσει το κρατικό μας θέατρο την αειφόρο πορεία του. Οφείλουμε άλλωστε πάντοτε να δίνουμε την ευχέρεια στους καινούργιους να προχωρούν μπροστά. Τους παραδίδω έναν Οργανισμό με δυναμική δημιουργία: Παγκόσμιο Βραβείο Σκηνογραφίας, που είναι ένα από τα μεγαλύτερα και πιο σημαντικά πολιτιστικά βραβεία. Πρώτη φορά εκ του σύγγγυς επαφή με τον απόδημο Ελληνισμό, σε ένα άλλο ημισφαίριο. Ρεκόρ πωλήσεων στην πεντηκοταετία λειτουργίας του Οργανισμού *Λυσιστράτη* του Αριστοφάνη το 2023, σε σκηνοθεσία Μάρκου Μεπή. Ρεκόρ πωλήσεων για τη Νέα Σκηνή με το *Όποιος θέλει να χωρίσει να σηκώσει το χέρι του* του Γιώργου Καπουτζίδα, σε σκηνοθεσία Γιάννη Παρασκευόπουλου. Και ολοκληρωμένο νέο οργανόγραμμα που απομένει απλώς να υλοποιηθεί, μετά την έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών και της Βουλής.

**Τι θα σας λείπει;**

Ο ΘΟΚ, φυσικά. Οι άνθρωποί του, τα πολλαπλά πρόσωπά του. Η ένταση, η ενέργεια. Ο κόσμος. Παθιάστικα, δόθηκα, αλλά συνάμα έμαθα πολλά. Και πήρα πολλά. Εύχομαι το ταξίδι του ΘΟΚ να συνεχιστεί ακύμαντο και όσα χρόνια προστίθενται στο δικό του καλεντάρι, άλλη τόσο δημιουργία να προσφέρει στο κοινό του.

*Είναι παιδιά πολλών ανθρώπων τα έργα μας.*

## Πρέπει να προσφέρουμε στο κοινό αυτό που δεν γνωρίζει ότι επιθυμεί.



Φωτογραφία: ©Παναγιώτη Μηνά

**Όταν σας ανατέθηκε η καλλιτεχνική διεύθυνση του ΘΟΚ και ξεκινήσατε να στήνετε το ρεπερτόριό του, ακολουθήσατε κάποιο πρότυπο ή/και κάποια στρατηγική;**

Στην καλλιτεχνική διεύθυνση του ΘΟΚ επιχείρησα να πορευτώ με βάση κάποιες αρχές που, από την εμπειρία μου, θεωρούσα σημαντικές. Αυτό ισχύει, φυσικά, και για το ρεπερτόριο. Θα τις συμπύκνωσα στην εξής φράση: Πρέπει να προσφέρουμε στο κοινό αυτό που δεν γνωρίζει ότι επιθυμεί. Αυτή η διατύπωση δεν έχει κάτι το οξύμωρο. Ενέχει την υποχρέωση μιας καλλιτεχνικής διεύθυνσης να αφουγκράζεται την κοινωνία, να συνομιλεί με το θεατρόφιλο κοινό και τις ανάγκες του και να επιλέγει με υπευθυνότητα, γνώση και στόχευση εκείνα τα έργα που, χωρίς να είναι αναγκαίο να είναι γνωστά εκ των προτέρων στο κοινό, αφενός θα κερδίσουν την αποδοχή του και αφετέρου θα ενεργοποιήσουν τη σκέψη, την ευαισθησία και το συναίσθημά του.

**Για ποια δράση, πρωτοβουλία ή επιλογή είστε ιδιαίτερα υπερήφανος; Υπάρχει κάτι απ' ό,τι σχεδιάζατε το οποίο δεν καταφέρατε να υλοποιήσετε κατά τη διάρκεια της σχεδόν εξάχρονης πορείας σας στον Οργανισμό;**

Είμαι πολύ χαρούμενος και περήφανος, τολμώ να πω, για όσα γίνονται τα τελευταία χρόνια στις Αποθήκες –ο κόσμος που παρακολουθεί τον ΘΟΚ γνωρίζει σε τι αναφέρομαι–, και εύχομαι αυτό που έχει δημιουργηθεί εκεί να συνεχιστεί και να διευρυνθεί. Είμαι επίσης πολύ ικανοποιημένος από την ποιότητα του ρεπερτορίου και των παραστάσεών μας, την εξωστρέφεια που επέδειξε ο Οργανισμός, την ετοιμότητά του σε δύσκολες συγκυρίες και την εξαιρετική συνεργασία που είχα τόσο με τους Προέδρους και τα Δ.Σ. του Οργανισμού, όσο και με τους εργαζόμενους και τους καλλιτέχνες. Και, βέβαια, είμαι ιδιαίτερα ευχαριστημένος για την έκδοση του περιοδικού *Μάσκα*, το οποίο προέκυψε ως ιδέα μέσα στην κρίση του κορονοϊού και αποτελεί μια επίκαιρη αλλά και διαχρονική καταγραφή των δράσεων του ΘΟΚ.

Σε σχέση με τη μη υλοποίηση κάποιου βασικού στόχου, έχω επανειλημμένα διατυπώσει την απογοήτευσή μου για τη μη ευόδωση των προσπαθειών μας ως προς την ίδρυση μιας κρατικής δραματικής σχολής. Δυστυχώς, όλες οι απόπειρες που έγιναν θεσμικά από την πλευρά μας

προσέκρουσαν σε άρνηση από την πλευρά του κράτους για ουσιαστική συζήτηση και περαιτέρω διερεύνηση αυτής της πιθανότητας. Η τελευταία χρονικά επίσημη τοποθέτηση έγινε από το Υπουργείο Παιδείας –το 2021, αν θυμάμαι σωστά–, που παρουσίασε νομική γνωμάτευση σύμφωνα με την οποία ο νομικός χαρακτήρας του ΘΟΚ δεν του επιτρέπει να ιδρύσει τέτοιου είδους σχολή. Δεν θέλω ούτε μπορώ να τοποθετηθώ επί της γνωμάτευσης –αν και πριν από περίπου δέκα χρόνια ανάλογες ενέργειες του τότε διευθυντή Βαρνάβα Κυριαζή είχαν προχωρήσει αρκετά και, εξ όσων γνωρίζω, δεν είχε προκύψει κάποιο νομικό θέμα–, θέλω όμως να υπογραμμίσω ότι είναι άδικο για τη θεατρική παιδεία της χώρας να μην υπάρχει μια κρατική δραματική σχολή, και έτσι πολλά από τα ταλαντούχα παιδιά να υποχρεώνονται να φύγουν στο εξωτερικό για να σπουδάσουν.

**Γνωρίζοντας πλέον καλά το κυπριακό θεατρικό τοπίο, τι θεωρείτε πως πρέπει να διατηρηθεί, τι να βελτιωθεί και τι να αλλάξει πάση θυσία;**

Θεωρώ ότι πρέπει να διατηρηθεί και να επεκταθεί η επένδυση στις νέες ανήσυχες γενιές και φωνές, βελτιώνοντας με τη σωστή στρατηγική τις συνθήκες μέσα στις οποίες αυτές δημιουργούν. Θεωρώ ότι πρέπει να επανεξεταστούν με αυστηρότητα και σοβαρότητα η ευκολία, η βιασύνη, η κακώς εννοούμενη πολυφωνία και, τέλος, ο εφησυχασμός που πηγάζει από διάφορους παράγοντες και είναι κακός σύμβουλος για την τέχνη στο σύνολό της.

**Τι θα σας λείψει από τον ΘΟΚ και τι εύχεστε για τη μελλοντική του πορεία;**

Θα μου λείψετε εσείς! Οι άνθρωποί του. Όσο για τη μελλοντική του πορεία, εύχομαι όσοι εμπλέκονται σε αυτήν να το κάνουν με γνώση, ανιδιοτέλεια και αγάπη, γνωρίζοντας ο καθένας με σαφήνεια τον ρόλο που έχει να παίξει μέσα σε αυτό το ομαδικό παιχνίδι.

## ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ *Μια ιστορία αγάπης* του Αλέξης Μιχαλίκ

από 5 Απριλίου 2024

Η Κάτια και η Ζυστίν βιώνουν τον απόλυτο έρωτα. Το ξεκίνημά τους είναι ειδυλλιακό. Η Ζυστίν επιθυμεί ένα παιδί και η Κάτια μένει έγκυος με εξωσωματική γονιμοποίηση.

Λίγες μέρες πριν από τη γέννηση της κόρης τους, η Ζυστίν εξαφανίζεται και δώδεκα χρόνια αργότερα ο Γουίλιαμ, ο αδελφός της Κάτια, την εντοπίζει και της κάνει μια πρόταση που θα ανατρέψει τη μοίρα όλων.

Το έργο του Γάλλου συγγραφέα και ηθοποιού Αλέξης Μιχαλίκ, βραβευμένο με τέσσερα βραβεία Μολιέρε το 2020, πραγματεύεται ένα θέμα από και αρκετά γνώριμο: τον τρόπο με τον οποίο η αγάπη καταφέρνει να αλλάξει τη ζωή μας και να της δώσει αξία. Μια ιστορία αγάπης, λοιπόν, με έντονα συναισθήματα, συγκρούσεις, αδιέξοδα, διλήμματα, εκπλήξεις, χαρές και λύπες, αποτυπωμένη με τρυφερότητα, σαρκασμό και, πάνω απ' όλα, χιούμορ.

Η σκηνοθέτρια Ελένη Αναστασίου και οι συνεργάτες της καλούνται να αναδείξουν μέσα από την απλότητα και τη φρεσκάδα της σύγχρονης γλώσσας του έργου τις ποικίλες εκφάνσεις της ζωής και του καιρίου συστατικού της: της αγάπης.



Φωτογραφία: ©Θεοδώρα Ιακώβου

Μετάφραση: Αντώνης Γαλέος  
Σκηνοθεσία: Ελένη Αναστασίου  
Μουσική: Μαρία Γούβαλη-Νάσια Θεράποντος  
Σκηνικά: Έλενα Τερέπεν  
Κοστούμια: Σοφία Μαυρομιχάλη  
Χορογραφία-Κίνηση: Ήβη Χατζηβασιλείου  
Βοηθός σκηνοθέτριας: Ελένη Νικολάου

Παίζουν: Γρηγόρης Γεωργίου, Σαββίνα Γεωργίου,  
Ηλιάννα Κάκκουρα, Παναγιώτα Παπαγεωργίου, Ελένη Σιδερά  
Συμμετέχει: Διαμάντω Κωνσταντίνου

## ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ *Η Κύπρος είναι...* του Γιώργου Νεοφύτου

από 12 Απριλίου 2024

Ένα ιδιόμορφο κυπριακό έργο που συναρθρώνει σημαντικές ψηφίδες από την κυπριακή ιστορία. Ιστορικές συγκυρίες που σημάδεψαν τις ζωές των κατοίκων του νησιού και κομβικά γεγονότα που επιδέχτηκαν πολλαπλές ερμηνείες φωτίζονται με καυστικότητα, χιούμορ και σατιρική διάθεση.

Η θεματολογία της δραματουργίας του Γιώργου Νεοφύτου συνδεόταν ανέκαθεν με την ιστορία αυτού του τόπου και τον απόηχο της στο σήμερα. Εξερευνώντας τις ρίζες μας, την ταυτότητα και τη συλλογική μας μνήμη, ο λόγος του παραμένει πάντοτε επίκαιρος, ιδιαίτερα αιχμηρός και καθ' όλα πολιτικός. *Η Κύπρος είναι...* παρουσιάζεται στον ΘΟΚ σε μια μοναδική συνθήκη, δίνοντας στους θεατές της Σκηνής ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ την ευκαιρία να καθούν στις διαδρομές του χρόνου και της ιστορίας.

Χάρη στη σκηνοθετική επιμέλεια της Πολυξένης Σάββα και της Αντωνίας Χαραλάμπους και την επινοητικότητα ενός ενιαίου συνόλου ηθοποιών, η παράσταση θα αναπτυχθεί ως σύνθεση ενός σκηνικού αφηγήματος όπου ο κορμός του θα διερευνηθεί μέσα από τον λόγο, την κίνηση και τη ζωντανή μουσική.



Φωτογραφία: ©Παναγιώτης Μύνα

Σκηνοθετική επιμέλεια: Πολυξένη Σάββα -  
Αντωνία Χαραλάμπους  
Σκηνικά-Κοστούμια: Ορέστης Λαζούρας  
Μουσική-Μουσικός επί σκηνής:  
Αναστασία Δημητριάδου (Nana Dama)  
Χορογραφία-Κίνηση: Φώτης Νικολάου  
Βοηθός σκηνοθετριών: Σοφία Ιωάννου

Παίζουν: Ειρήνη Ανδρονίκου, Ανδρέας Δανιήλ,  
Σοφία Ιωάννου, Βαλεντίνος Κόκκινος, Πάνος Μακρής,  
Άντρεα Μαύρου, İzel Seylani





77 77 27 17

THOC.ORG.CY



ΘΟΚ/THOC



th.o.c



THOC Cyprus



Cyprus Theatre Organisation

Μέλος της Συνόδου  
των Θεάτρων της Ευρώπης



ETC EUROPEAN  
THEATRE  
CONVENTION